शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम सवंत)	Additional Particulars / Remark
मनश्चंद्रबोध	-	धर्म	अपूर्ण	-	3/12	56	मराठी	कागद	9	41	शके. 1808	

M-2936

भ्रमा ॥ राज्यउत्तमचालविल ॥ ३६ ॥ आणिकपरीसेमनानिवाडें ॥ अन्यपुत्रआमुचेबळियाढे ॥ येकेक
आकळिनांनातुडे ॥ आपुल्यापाडेंत्रिभुवनीं ॥ ३७ ॥ येचीकामक्रोधादिसकळी ॥ मदमत्सरादिमहाब
ळो ॥ तेहींठेऊंमोहाजवळी ॥ अतिबळेंपाठीराखे ॥ ३८ ॥ आशातृष्णादिसाजणी ॥ मोहाचियानिजबहि
णी ॥ त्याहीअसतीनिदानी ॥ मोहालागोनीअवधारा ॥ ३९ ॥ आणिकएकऐकविचार ॥ मेळउंसोयराधु
रंधर ॥ तिहींलोकामाजीसधर ॥ देखासाचारप्रपंच ॥ ४० ॥ त्यासींसोयरीककरितां ॥ बरवेवाटेनृपनाथा ॥
हामोहासींआधारसर्वथा ॥ होईलपाहतांनेमस्त ॥ ४१ ॥ जरीत्याचाआधारजोडला ॥ तरीमोहमहिमे
सपावला ॥ आह्मासंसोयराजोडला ॥ मोठाभलालौकिक ॥ ४२ ॥ याप्रपंचाचीकुमरी ॥ भुलीनामेंसुं
दरी ॥ तीचवरूंनोवरी ॥ अतिसाजिरीमोहासीं ॥ ४३ ॥ तीभुलीमोहाचेंभूषण ॥ तीभुलीमोहाचेंलाव
ण्य ॥ तीभुलीमोहाचेंआग्रगण ॥ जाणेनिपुणराजिया ॥ ४४ ॥ तीअतिदिसेचांग ॥ नसोडीमोहाचेंआं

म.चं. ग ॥ तोहीजालासपत्नीकसांग ॥ योग्यराज्याधिकारी ॥ ४५॥ तयापाहेदोघांजणां ॥ बरवेंघटितार्थआ अ०
हेजाणा ॥ तिचेनिसाजिरामोहराणा ॥ यात्रिभुवनामाझारी ॥४६॥ आणिमीसुनमुखदेखेन ॥ तिचेंहा २
॥ ३ ॥ तेंघरवातलावीन ॥ तोभुलवीलसंपूर्ण ॥ भल्याविरक्तासीं ॥४७॥ माझीयामनीभूपाळा ॥ पाहवापुत्ररा
ज्याचासोहळा ॥ जनासीआनंदआगळा ॥ मोहाचेनीहोईल ॥ ४८॥आह्मांतुह्मांह्मातारपण ॥ रायासह
जचिआलेंजाण ॥ यालागीमोहाधीन ॥ राज्यसंपूर्णकरावें ॥४९॥ यामोहाभुलीकरितां ॥ आह्मातरुण
पणयेईलसर्वथां ॥ ऐसीयाचीसामर्थ्यता ॥ जाणवतेंआतांमजलागीं ॥ ५०॥ आणिचराचरविवेक ॥
पाहेलपुत्रराज्याचेंसुख ॥ तेणेंवाढेलकवतुक ॥ आह्मादेखदोघांसीं ॥५१॥ ऐसेंप्रवृत्तीनेंबोलतां ॥ तेंमा
नलेंमननृपनाथा ॥ मगतोजालाविचारिता ॥ तयांउभयतांप्रधानां ॥ ५२ ॥ संकल्पविकल्पांतेंह्मणेम
न ॥ तुह्मामानलेंहेंवचन ॥ जेप्रवृत्तीबोललीआपण ॥ राज्यजाणमोहाद्यावें ॥ ५३ ॥ तंवतेदोघेअनुवा

दती ॥ राणीनें केलीवरवीविनंती ॥ आज्ञासहीमानलीनृपती ॥ राज्यसंपत्तीमोहाद्यावी ॥ ५४ ॥ प्रधाना
चियाबोला ॥ मनराजासंतोषला ॥ घावोनिशाणादिधला ॥ फोडिताजालाभांडार ॥ ५५ ॥ तेंविषयभां
डारेंअगाध ॥ शब्दस्पर्शरूपरसगंध ॥ उचितदिधलेप्रसिद्ध ॥ मनेंविविधजनातें ॥ ५६ ॥ पुनरपिप्रवृत्ती
अनुवादत ॥ ह्मणेरायासांगतसेंहित ॥ विवाहकरावाजीत्वरित ॥ जाणनेमस्तमोहाचा ॥ ५७ ॥ तेंऐको
नीनृपवर ॥ प्रपंचपाचारिलाशीघ्र ॥ तयाचीकंन्याभुलीसुंदर ॥ तेसत्वरआणविली ॥ ५८ ॥ मगपाहूनि
सुमुहूर्त्त ॥ भुलीप्रपंचहातींधरीत ॥ अज्ञानउभयसत्तेंत ॥ मोहोतेथेंत्यापाठीं ॥ ५९ ॥ भ्रमेंअक्षताघेतली
या ॥ दोघाच्याअंजुळीसुदलिया ॥ ॐपुण्याहह्मणोनीघातलीया ॥ अविवेकेंमस्तकी ॥ ६० ॥ प्रपंचाची
स्त्रीस्मृती ॥ तेधारघालीयथानिगुती ॥ आशातृष्णादिसमस्ती ॥ वोवाळितीकुरवंडी ॥ ६१ ॥ ऐसेंलग्नलाग
लें ॥ दिसतीवधुवरेंचांगलें ॥ मगबोहलीयावरीवैसविलें ॥ तेंबळहव्यासाचें ॥ ६२ ॥ अवक्रियेचेंकंकण ॥

म. चं. अवनितीचेंलोण ॥ त्याच्यापालवीसंपूर्ण॥बांधीजाणदुर्बुद्धी ॥ ६३॥ तयामोहाभुलीशेशपाट॥ भरीप्रव अ०
त्तीमनसुभट॥ मगप्रपंचधरूनीयानेट॥ राजबिदीनीटमिरविली ॥६४॥ लौकिकचांगराजबिदी॥ मेळ २
॥ ४ ॥ उनीभेदाचीमांदी॥ जालीग्रहप्रवेशसिद्धी ॥ कुबुद्धीकुतर्कत्यापासीं ॥ ६५॥ यानंतरेंप्रवृत्तीमनतेथ ॥ पा
होनियांसुमुहूर्त ॥ मोहद्दाराज्यींबैसवित ॥ उल्हासततेकाळीं ॥ ६६ ॥ तेथेंवाजतीमंगळतुरे॥ शब्दअश
ब्दाचीगंहिरे॥ तेणेनादेंचराचरभरे ॥ अतिगजरेंपरीयसा ॥ ६७ ॥ मनप्रवृत्तीदोघाजनी ॥ मोहोबैसवि
लासिंहासनी ॥ पूजियेलाकवणेमानी ॥ तेश्रोतेजनीपरिसावें ॥ ६८ ॥ कुळतेचीसिंहासन॥ तयावर
चंचळतेचीआसन ॥ तेथेमोहोराजाजाण ॥ सुमुहूर्तेंआणोनबैसविला॥ ६९ ॥ माथामुगुटअभिमा
नाचा ॥ वरीतुराखोविलागर्वाचा ॥ तेणेशोभापावलासाचा ॥ मोहोदैवाचाराजेंद्र ॥ ७० ॥
मानतोचीतिलकलल्लाटी ॥ दुःखउद्वेगकुंडलेंश्रवणपुटी ॥ तेंदेखोनीयादृष्टी ॥ प्रवृत्तीपोटीउल्हास

॥ ७१ ॥ आक्रोशजाणतांबोल ॥ वरीरंगलेकल्लोळ ॥ माजीदंतपंक्तीझळाळ ॥ अतिउजळस्नेहाचा
॥ ७२ ॥ प्रलापदेखाचंदन ॥ सर्वांगींकेलेंलेपन ॥ वरीपरिमळद्रव्यजाण ॥ परीपूर्णलोभाची ॥ ७३ ॥
तयावरीकंठमाळा ॥ अविद्येचियासुढाळा ॥ तेणेंतेजेंघवघविला ॥ विकाशलाजगत्रयीं ॥ ७४ ॥
हृदयावरीचिंतापदक ॥ शोभादावीलौकिक ॥ वरीसुमनमाळादेख ॥ अतिचोखप्रमदाची ॥ ७५ ॥
लालुप्यतिचेंबाहुभूषणें ॥ लटिकेपणाचींकंकणें ॥ आपलासंशयोमनें ॥ मुद्रिकातेणेंशोभली ॥ ७६ ॥
कटिसूत्रनेटापाटाचें ॥ मोहाकटींशोभेसाचें ॥ चरणींगर्जनवांकीचे ॥ अतीनादाचेअशुची ॥ ७७ ॥
निंदाहाचीतोडर ॥ करिनिंदेचागजर ॥ मीमाझेंपणाचाविचित्र ॥ मनोहरपादुका ॥ ७८ ॥ विकाराची
अंगीसाजिरी ॥ अविचारचीरतयावरी ॥ प्रपंचपांघूरविलाआपुलेकरीं ॥ राजाभारीशोभत ॥ ७९ ॥
जातीवर्णआश्रम ॥ तींछत्रेंचामरेंउत्तम ॥ मेघडंबरेंअनुपम ॥ महत्वाचेरम्यशोभले ॥ ८० ॥ हिंसाशस्त्रें

शोभेकरीं ॥ घातकशस्त्रकटीवरी ॥ दर्पणचंचळतेभारी ॥ भेदकरीसाजिरा ॥ ८१ ॥ तारुण्यवयहेंविध

न ॥ तपनानाखाद्यपक्वान्न ॥ त्रिविधतापदीपन ॥ दिवटीसुलक्षणरायापासीं ॥ ८२ ॥ रूढपणतेंचिकीर्त्ति

मुख ॥ शोभेरायासन्मुख ॥ असंतोषाचेकुंचेदेखसुरेख ॥ दोहींभागीडुल्लताती ॥ ८३ ॥ कठिणत्वतेतरवा

र ॥ अपकीर्तीबंदीजनसमोर ॥ पुढेंअप्सरामनोहर ॥ अतिअविचारकुकर्मांच्या ॥ ८४ ॥ दुंदुभीआणि

भेरी ॥ रजतमाच्यावाजतीगजरीं ॥ तोनादत्रैलोक्यामाझारी ॥ भरोनिभारीदाटला ॥ ८५ ॥ गुढियातोर

णेंसाजिरीं ॥ आत्मस्तुतीघरोघरीं ॥ मदेरंगमाळापरोपरी ॥ दारोदारींविकाराच्या ॥ ८६ ॥ यारीतिमनआ

णिप्रवृत्ती ॥ मोहोरायागौरवीती ॥ मगतोचालवीराज्यस्थिती ॥ तेणेंप्रवृत्तीउल्हासे ॥ ८७ ॥ याउपरीम

नसहज ॥ वदेअहंकारागुज ॥ तयातेंह्मणेमनराज ॥ चालवाराज्यप्रधानपणें ॥ ८८ ॥ ऐसेंबोलोनितया

सीं ॥ प्रधानत्वदीधलेंपरियेसीं ॥ अहंमतीतयापासीं ॥ असेकैसीअपार ॥ ८९ ॥ तयानंतरतोअज्ञान ॥

केलादुसराप्रधान ॥ मोहातेंहातींदेऊन॥ आभारपूर्णघेतला ॥ ९० ॥ मगकेलेसभामंडळिक ॥ भ्रमआ
णिअविवेक ॥ पाचारूनीपुत्रसकळिक ॥ मगबोलेतयांसीं ॥ ९१ ॥ लोभआणिकामक्रोध ॥ दंभादि
कमत्सरमद ॥ तयांतेंह्मणेसन्निध ॥ असासावधमोहापासीं ॥ ९२ ॥ प्रवृत्तीबोलेउत्तर ॥ पुत्रहोऐका
सादर ॥ कवणहीयेतीनिवृत्तीकुमर ॥ त्यां अपारदंडावें ॥ ९३ ॥ ऐसीबोलोनियाबोली ॥ देशदुर्गेंतयादि
धलीं ॥ तयांचींनावेंऐकिलीं॥श्रोतीभलींपाहिजे॥ ९४ ॥ सकळराज्यमोहाधीन ॥ प्रधानाचेअनुमतेंजा
ण ॥ कामाधीनकेलेंशिस्न ॥ नेत्रस्थानक्रोधाचें ॥९५॥ जिव्हासमर्पिलीलोभा ॥ मदमान्यस्थानींउभा ॥
ह्रदयाचामध्यगाभा ॥ मत्सरास्वयंभदिधला ॥ ९६ ॥ दंभावोपिलीत्वचा ॥ प्रपंचबैसलाजेथेंवाचा ॥
भ्रमआणिअविवेकाचा ॥ राबत्यांचापैंतेथें ॥ ९७ ॥ ऐसेप्रवृत्तीआणिमन ॥ देशदुर्गेंदेतवांटोन ॥ तेणें
कामादिसंपूर्ण ॥ संतोषजाणजाहले ॥९८॥ आदरदेखोनिदोघांचा॥ कामक्रोधबोलतीवाचा ॥ कवण

बळियाढानिवृत्तीचा ॥ आह्मासन्मुखयेईल ॥ ९९ ॥ बळदेखोनिपुत्रांचें ॥ प्रवृत्तीअनुवादेवाचे ॥ ह्मणे
तुह्मापासोनिआमुचें ॥ चित्तसाचेंसुचित ॥ १०० ॥ यारीतिमनआणिप्रवृत्ती ॥ मोहोराज्यींबैसविती ॥
आपणहीवर्तोंलागती ॥ व्यापकत्वास्थितीश्रेष्ठत्वें ॥ १ ॥ मगआपणास्वाधिनमनें ॥ समीपठेवीदहावह
ने ॥ त्यांचींनावेंसावधानें ॥ ऐकाश्रवणींसज्जनहो ॥ २ ॥ श्रोत्रत्वचाचक्षुजिव्हाघ्राण ॥ वाचापाणीपाद
गुदशिस्न ॥ इतुकेसमागमेंघेऊन ॥ घरटीअनुदिनघालीत ॥ ३ ॥ जेवेळींजावरीआवडीउठी ॥ तेवेळींबैसे
तयाच्यापाठी ॥ नानाविषयघेवोनिशेवटीं ॥ महाहटीलावित ॥ ४ ॥ जेवेळींश्रोत्रींवळघे ॥ तेव्हांनादऐकोला
गे ॥ ऐकोनीयांगायनरंगें ॥ आवडीचेनी ॥ ५ ॥ जेव्हांबैसेत्वचेच्यापृष्ठीं ॥ तेव्हांस्पर्शशोभेनिगुती ॥ आलिं
गनादिपरिपाठी ॥ स्वयंभमिठीघालित ॥ ६ ॥ जेकाळींचक्षुवरी ॥ मनअरोहणकरी ॥ वळंघतांचिवेगेंध
री ॥ विचित्रपरीरूपाची ॥ ७ ॥ जेव्हांजिव्हेचीधरीकास ॥ रसभोगीसावकाश ॥ कटुअम्लगोडतीक्ष्णसु

रस ॥ सेवीरसरुचीनें॥८॥घ्राणावरीस्वारजेकाळीं ॥ तेवेळींहावपरिमळीं ॥ आणीकआठवणतेकाळीं॥
जायसकळविसरोनी॥९॥वाचेचापालवी ॥ बैसोनीवक्तत्वदावी ॥नित्यनवीविस्तारवी॥वाग्देवीदेवता
॥ १० ॥ पाणीइंद्रियकरीआसने ॥ तेव्हांकरीघेणेंदेणें ॥ नानावस्तुहातींधरणें ॥ व्यापारकरणेंपरियेसा
॥ ११ ॥ पादइंद्रियावरीबैसणेंघडे ॥ तेवेळींचालणें आवडे ॥ मगगमनकरूंलागेवावडें ॥ वाडेंकोडेंपंथपें
॥ १२ ॥ कवणेयेकेकाळींदेख ॥ शिश्नइंद्रियेंपाहेसुख ॥ तेवेळींभोगीरतिसुख ॥ कामास्तव आनंदें ॥
॥ १३॥ गुदाचीयेपडेसंगती ॥ तेव्हांमूत्रोत्सर्गहोती ॥ ऐसींवाहनांचीगती ॥ मनाप्रती आवडे ॥ १४॥ याव
हनावेगळेंकर्मन ॥ स्वये आपणचीकरीगमन ॥ क्षणमात्रेंत्रिभुवन ॥ हिंडोनीयेतवेगीं ॥ १५ ॥ देखिलि
याठायींपावे ॥ नदेखलियाठायींधांवे ॥ कवणानकळेतेंघ्यावें ॥ व्यापारस्वभावेंतयाच्या ॥ १६ ॥ चपळ
पणेंचंचळ ॥ येकेठायींनराहेनिश्चळ ॥ काळआणिवेळ ॥ नस्मरेकेवळतयासीं ॥ १७॥ हास्वर्गहानरक ॥

 हेंपापहेंपुण्यचोख ॥ हेगतीहे अवगतीदेख ॥ नधरीलेखतेंमन ॥ १८ ॥ संकल्पविकल्पप्रधान ॥ तयासीं
नविसंबेएकक्षण ॥ त्याचेस्नेहेंआपण ॥ मोहातेंजाणपाळित ॥ १९ ॥ यारीतिमोहोराज्यकरी ॥ अळंका
 रोनसहपरिवारीं ॥ मनघरटीघालोनीदेशांतरी ॥ विषयभरीपूरवी ॥ १२० ॥ ऐसामोहोराज्यकरितां ॥
प्रवृत्तीचीसकळसत्ता ॥ नगरांतकरूंनेदीवार्ता ॥ पैंसर्वथानिवृत्तीची ॥ २१ ॥ इकडेइतुकेंवर्ततां ॥ तंव
मागीलऐकाकथा ॥ निवृत्तिनिरंजनींवर्ततां ॥ तेथें अपूर्वतावर्तली ॥ २२ ॥ तेचीकथाकौतुकदेख ॥ ऐक
तांवाटेसुख ॥ श्रीनाथह्मणेदेख ॥ हेसंतविशेषजाणती ॥ १२३ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोधेद्वितीयोध्यायर
साळहा ॥ २ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ निवृत्तीमनेंघातलीबाहेरी॥ तैंतेहोतीगरोदरी॥ निरंजनींअसतांसुंदरी॥ प्रसूतवरी
तीझाली॥ १॥ पहिल्याकन्याझालिया॥ भक्तिशांतीक्षमादया॥ जवळीबुद्धिअसेदया॥ बहिणरायाम
नाची॥ २॥ तयावरीशीघ्र॥ उपजलेपांचपुत्र॥ भाववैराग्यविचार॥ विवेकसुंदरनिजबोध॥ ३॥ इतु
कींकन्याकुमरेंझालीं॥ तींदायीनेंवागविलीं॥ चालोंबोलोंलागलीं॥ सुलक्षणभलीसाजिरी॥ ४॥ ऐसे
तेनिवृत्तीसुंदरी॥ बाळकानविसंबेक्षणभरी॥ आणितीमातेच्याकडियेवरी॥ दिवसरात्रींखेळवी॥५॥
बाळेंवाढतीदिवसामासा॥ क्षणक्षणाअधिकहोतीवयसा॥ शांतिसगुणेपरीयेसा॥ नित्यमानसाआ
नंदे॥ ६॥ खेळावयाजातांबाहेरी॥ सकळांपुढेंभक्तीकुमरी॥ भावातेंहातींधरीं॥ तयासरीवैराग्य॥ ७॥
विचारतयासवेंचीं॥ आंगोळीधरोनीदयेची॥ गोडीधरोनीखेळाची॥ चालतीसवेंचीसमेळें॥ ८॥तया
मागेंविवेकपाही॥क्षमाधरोनीबाही॥निजबोधलाहीलाही॥शांतीसवेंचालतु॥ ९॥ भक्तीस्थळअपूर्वदा

म.चं. वी ॥ भावतेचस्थळींराहवीं ॥ वैराग्यविचारस्वभावी ॥ तेचांगजीवींमानिती ॥ १० ॥ विवेकाचेंवाटेवर अ०
वें ॥ दयाक्षमात्याचेसवें ॥ बोधेंनिश्चळवैसावें ॥ शांतीसवेंसेजारीं ॥ ११ ॥ ऐसेंनित्यकाळसुरेखें ॥ खेळ २
॥ १ ॥ खेळतीकौतुकें ॥ तेनिवृत्तीमायादेखे ॥ आनंदेंहरिखेंमानसीं ॥ १२ ॥ तयादृष्टीलागेलक्षणोनी ॥ विषय
सांडीओवाळूनी ॥ त्याबाळकातेंदेखोनी ॥ योगीमनींआनंदती ॥ १३ ॥ महानुभवीविरक्त ॥ तयासींकुमरें
आवडत ॥ आणित्याबाळकासतत ॥ प्रीतीलागतविरक्ती ॥ १४ ॥ निवृत्तीचेछंदेंराहाटती ॥ संतवचनीं
स्थिरावती ॥ संतहीत्याचेयुक्ती ॥ पैंराहाटतीअनुदिन ॥ १५ ॥ संतत्याकुमराचीगोडी ॥ कुमरासींसंता
चीआवडी ॥ उभयतांमिळालीयागोडी ॥ लागेआवडीस्वरूपाची ॥ १६ ॥ दिवसदिवसाप्रबुद्ध ॥ तंवतं
वसंताचाछंद ॥ तोदेखोनीविनोद ॥ वाटेआनंदनिवृत्तिसीं ॥ १७ ॥ प्रवृत्तिचेदेखतीहेर ॥ ह्मणोनिसमाग ॥ १ ॥
मेअसेनिरंतर ॥ परमार्थनामेसहोदर ॥ अतिचतुरनिवृत्तीचा ॥ १८ ॥ तोपरमार्थभोळा ॥ रंजवीतया

बाळा ॥ तंवतंवत्याचीअधिककळा ॥ दिसेस्वलीळासाजिरी ॥ १९ ॥ आणिसंतजाचीकुमरें ॥ स्तुतीस्तो
त्रेंअपारें ॥ तयासमागमेंनिरंतरे ॥ गातांसुस्वरखेळती ॥ २० ॥ दिवसदिवसाप्रभात॥ जाणतीअवघीं
हिताहित ॥ जवळीअसेपरमार्थ ॥ तोहिस्वहितसांगत ॥ २१ ॥ तंवकवणेएकेदिनीं ॥ साधुकुमरेंबोल
तीहांसोनी ॥ तुमचीनिवृत्तीजननी ॥ भ्रतारेंत्यजूनीसांडिली ॥ २२ ॥ मनराजातुमचापिता ॥ त्याचीप्र
वृत्तीबरीवार्ता ॥ राज्यदिधलेंतयाच्यासुता ॥ तुह्मासर्वथाटाकिलें ॥ २३ ॥ ऐसेंवचनऐकोन॥वंचकलेनि
वृत्तीचेनंदन ॥ मनींअनुतापधरून ॥ जननीसमीपपैंआले ॥ २४ ॥ येऊनीजवळीबैसती ॥ मातेनि
वृत्तीसींबोलती ॥ आह्मीएकऐकिलीकीर्ती ॥ तेसत्यकिंवामिथ्या ॥ २५ ॥ आह्मीकुमरमनाचे॥तरीआ
ह्मादवडीलेंसाचें ॥ कायअन्यायकेलेतुमचे ॥ कांघातलेंबाहेरी ॥ २६ ॥तूंतंवपट्टाचीभाज॥ कवणअन्या
यठेविलातुज ॥ प्रवृत्तीसींधरिलेंगुज ॥ सकळनिजसांगमातें ॥ २७॥ राज्यकीजेतिच्याकुमरीं ॥ आमु

म.चं. चीआठवणराजानकरी॥हेंगुजमातेझडकरी ॥ आह्मालागीसांगिजे॥ २८॥ ऐकोनिपुत्राचीं वचनें॥ निवृ अ०
त्तीगर्हिंवरलीअंतःकरणें॥क्षणेकासावधानें॥मगबोलेपुत्रांसीं॥ २९॥ह्मणेबारेनिजबोधाविवेका॥ वैरा ३
॥ २ ॥ ग्यविचारासुलक्षणिका ॥ भावादिकतुह्मोसमस्तऐका ॥ मातमाझीएकचित्तें ॥ ३० ॥ प्रवृत्तीचीगोष्टन
करावी ॥ मनाचीवार्तासांडावी॥राज्याचीआसनधरावी ॥ तुह्मीदेखा ॥ ३१ ॥ दूतप्रवृत्तीचेंऐकती ॥ तरी
आह्मादंडिती॥ आणितुमतें घातिती॥हेंनिश्चितीजाणपां॥ ३२॥ऐसेंमातेचेउत्तरऐकोनी॥विवेकादिबोल
तीप्रतिवचनीं॥येवढाधाककांमनीं॥तोजननीसांगपां ॥ ३३ ॥ ऐसेंपुत्रबोलतां॥पुनरपि अनुवादेमाता ॥
ह्मणेसमूळऐकाकथा ॥त्यान्नृपनाथामनाची॥ ३४॥पहिलेंनिर्गुणापासोनीहेंक्षेत्र॥निर्माणजालेंपवित्र॥
तेथेंत्रिगुणाचाविचार ॥ तोचांगविस्तारला॥ ३५॥तेंचीसत्वरजतमजाणावें ॥ वाढिंनलीसावयवें॥तेथें ॥ २ ॥
निपजलींपंचतत्वें ॥ सत्वींसमुदायपंचभूतें ॥ ३६ ॥ अक्षरहोतेंतेंक्षरलें ॥ तेचित्रिगुणविस्तारलें ॥ विस्ता

रूनियांजालें ॥ पिंडब्रह्मांडसावयव॥३७॥ अव्यक्ततेंचि अक्षर ॥ व्यक्ती आलीह्मणोनिक्षर ॥ यादोहींसीं
साचार॥संगथोरक्षेत्राचा॥३८॥येथेंप्रपंचविस्तारला अद्भुत॥त्यातेंनाहींगणित॥ ह्मणोनिक्षेत्रातेंबोलि
जेत ॥ मनपुरऐसें ॥ ३९॥ आतांकितीबोलोंविस्तार ॥ हेंपंचभूतक्षेत्र ॥ मनराज्यचालवीविचित्र॥ अति
चतुरचपळपणें॥४०॥ यामनाऐसाव्यापक ॥ पाहतांनदिसे आणिक ॥ जीजीवस्तुदेखेचोख॥ गुंतेअव
श्यकतेथेंपैं ॥ ४१ ॥ यामनाचेंकायसांगोनिकें॥ देखिलेठांयासोकें॥ ह्मणोनितात्काळमादेखे ॥ तेंसरो
खेवरिष्ठ॥ ४२ ॥ इंद्रियाणांमनश्चास्मिऐसें ॥ गीतमाजिबोलिलेंअसे॥ तत्वामाजीपरियेसे ॥ तेंविशेष
वरिष्ठ॥ ४३ ॥ यालागींमनराजा॥ सकळइंद्रियेंत्यांचीप्रजा ॥ क्षेत्रचालवीतोंपैजा ॥ अतिपैजापुरुषा
थें ॥ ४४ ॥ ऐसीयामनासमीप ॥ प्रधानसंकल्पविकल्प ॥ त्याचेसंवादेंआप ॥ राज्यरूपचालवी ॥ ४५॥
तयामनागतीअवगती ॥ बद्धमोक्षप्राप्ती ॥ विधीनिषेधचालवीजेति॥ संकल्पमतीविकल्पें ॥४६॥ ऐसि

म.चं. यामनानृपनाथा ॥ प्रथममीमनाचीकांता ॥ ज्ञानजाणामाझापिता ॥ वरिष्ठसर्वथात्रैलोक्यीं ॥४७॥ म अ०
नेंतयाउपरी ॥ प्रवृत्तीपर्णिलीदूसरी ॥ तीअज्ञानाचीकुमरी ॥ अतिअविचारीमोहनी ॥४८ ॥ जैसेंतयेतें ३
॥ ३ ॥ वरिलें ॥ तैसेंतिणेंमनामोहिलें ॥ प्रपंचक्रियातिचेनिबोलें ॥ चालवीभलेराजेंद्रा ॥ ४९ ॥ तिचीक्रियादे
खोनिभारी ॥ मनगुंतलेंतियेच्याआहारी॥ मजवरीप्रीतीनकरी॥ मोहसंसारीतिचेनी ॥ ५० ॥पुत्रहोतैपा
सून ॥ माझीनकरीआठवण ॥ अतिचंचळराजामन ॥ जालाजाणतिचेनी ॥ ५१॥ प्रवृत्तीनेंकोडेंकेलें॥
मीनावडेंबाहेरघातलें॥ मीहितेंस्थळत्यजिलें ॥ तैंमीहोतेसगर्भ॥५२॥ मीआलेंनिरंजनआश्रमा॥मागें
प्रवृत्तीचामहिमा॥ तीप्रवर्तलीकुकर्मा ॥ तेंमीतुझांसांगेन ॥५३॥ लावण्यलाघवेंभुलविलें॥सैराधांवेति
चेनिबोलें॥ऐसेंबहुतकाळक्रमिलें॥तिचेनिबोलेंजाणपा॥५४॥तंवप्रवृत्तीगरोदर॥प्रसवलीसातकुमर॥ ॥ ३ ॥
मनाआवडतीफार ॥ आपत्येसमोरमनाकडे ॥ ५५ ॥ त्याअपत्याचेंमेळें ॥ मनवर्तोंलागले ॥ प्रवृत्ती

चेकरिह्मणीतलें ॥ संतोषभलेसर्वदा ॥ ५६ ॥ प्रवृत्तीबोलेंहर्षला ॥ मोहराज्यींस्थापिला ॥ प्रधानअहंका
रकेला ॥ प्रवृत्तीपितादुजाअज्ञान ॥ ५७॥ भ्रमआणिअविवेक ॥ दंभद्वेषादिसकळीक ॥ केलेसअेचे
मंडळिक ॥ मनेंदेखसंभ्रमें॥५८॥ कामक्रोधादिअसुर॥लोभआणिमदमत्सर ॥ मोहाधाकुटेसहोदर॥ते
चिथोरपाठीराखे ॥५९॥ तयास्थळींसन्निध ॥ व्यापोनिअसतीसावध ॥ रात्रंदिवसत्हृदयींद्वंद ॥ वाहती
विरुद्धतूमचें॥६०॥तयावेगळालीपुरेंपट्टणें॥दिधलींरायामनें॥तेणेंव्यापलीआपुलींस्थानें ॥ संनिधपणें
समभारें ॥ ६१ ॥ तेअसतीसदाउन्मत्त ॥ आपुलेबळेंजगव्यापित॥विश्वसकळभ्रांत ॥केलेनेमस्तप्रवृत्ती
सुतीं ॥ ६२ ॥ ऐसामोहोकरीराणिव ॥ रायेंपूर्वींचकेलात्याविवाहो ॥ प्रपंचाचीकन्याअपूर्व ॥ भुलीतया
तेंदिधली ॥ ६३ ॥ तीभुलीपतिव्रता ॥ मोहनसांडीसर्वथा ॥ तिचीदेखोनीलावण्यता ॥ जगसर्वंवेडा
वलें ॥ ६४ ॥ ऐसामोहोराज्यकरी ॥ प्रवृत्तीस्वामित्वभारी ॥ धेंडेंपिटीघरोघरीं ॥ निवृत्तीसींनभजावें

॥ ६५ ॥ यालागींदूतप्रवृत्तीचे ॥ नगरीहिंडतीमावेचे ॥ ऐसेंराज्यचालवीमोहाचें ॥ तेंप्रवृत्तीअविचा
रें ॥ ६६ ॥ मगराजातयेसीगुंतला ॥ मोहाधीनजाहला ॥ आमुचीआठवणभूपाळा ॥ कदाकाळींनव्हे
ची॥६७॥ ह्मणोनीतुह्मातेह्मणें ॥ त्याचीगोष्टीकाढाझणे॥तिहींऐकिलीयाकारणें ॥ नसांडीतीप्राणेंकदाहीं
॥६८॥ ऐसीनिवृत्तीसांगत॥ ऐकतांहासतीपुत्रसमस्त ॥ मगविनवीलीत्वरित ॥ निवृत्तीमाता॥६९॥ह्मण
तीमातेपरीयेसी॥त्यांचेंभयनाहीं आह्मासीं॥राज्यघेऊनीतियेसीं ॥ शिक्षाआतांलाऊंपां॥ ७० ॥विवेका
दिह्मणतीकोडें ॥ हेकामक्रोधबापुडे ॥ त्यांचेंकांहींनचलेआह्मापुढें ॥ हेंबोलणेसत्यपां ॥ ७१ ॥ आमुचेंरा
ज्यआह्मीघेतां ॥ तूतेंमातेकायसीचिंता ॥ तयाकोणराखेलआतां ॥ त्यातेंसर्वथादंडीन ॥ ७२ ॥ आणितूं
ह्मणसीअहंकार ॥ प्रधानत्याचाआहेक्रूर ॥ तरीतोहीएकप्रकार ॥ आह्मीविचारलक्षिला ॥ ७३ ॥ तरींतो
आमुचापिताजाण॥ तोचिआह्मीकरूंप्रधान ॥ बुद्धिवंतआणिसज्ञान ॥ आह्मापूर्णआधारूं ॥ ७४॥ तो

जरीमंत्रीजोडला ॥ तरींन आतळोंकळीकाळा ॥ मग अहंकारतोंकेतुला ॥ ज्ञानाजवळीसन्मुख ॥ ७५ ॥
तेंचिअज्ञानकायबापुडें ॥ जंवज्ञानाचीदृष्टीनपडे ॥ तंवचीतेंबापुडें ॥ बळपडीपाडेंमिरविती ॥ ७६ ॥ ज्या
सींघडेज्ञानाचीप्राप्ती ॥ त्यासीसिद्धीकरजोडिती ॥ ज्ञानावेगळीख्याती ॥ नवाढेकीर्तीकवणाची ॥ ७७ ॥
ज्ञानसाध्यज्यालागुनी ॥ तोचीपुरुषत्रिभुवनी ॥ ज्याच्याज्ञाननाहींमनीं ॥ तोपुरुषकवणेनमानावा ॥
॥ ७८ ॥ संतमहंतमहानुभाव ॥ ज्ञानेंचीपावलेगौरव ॥ ईश्वरादिसर्व ॥ पावलेथोरीवज्ञानेंपैं ॥ ७९ ॥ ऐ
सेंध्यानसधर ॥ त्यापुढेंकायहाअहंकार ॥ कामक्रोधमदमत्सर ॥ तयासमोरनराहती ॥ ८० ॥ तरीमाते
एककरावें ॥ तयाज्ञानातेंआणावें ॥ भक्तीभावापाठवावें ॥ मूळस्वभावेंझडकरी ॥ ८१ ॥ तयाभक्तिभा
वेविण ॥ ज्ञानसाध्यनव्हेजाण ॥ तरीभक्तिभावालागून ॥ झडकरोनीपाठविजे ॥ ८२ ॥ भक्तिपासीनव
गुण ॥ अर्चनकीर्तनश्रवण ॥ वंदनपादसेवन ॥ दास्यसख्यआत्मनिवेदनपैं ॥ ८३ ॥ भावतरीतोभावें ॥

भक्तीधरलीनसोडीजीवें ॥ यालागीस्वभावें ॥ पाठवावेंयादोघांसीपैं ॥८४॥ ऐसींपुत्रवचनेंऐकतां ॥ संतोषलीनिवृत्तीमाता ॥ पाठवितीजालीत्वरिता ॥ मूळतयाज्ञानासीं ॥८५॥ आतांज्ञानआलीयावरी ॥ बोधहोईलराज्याधिकारी॥ श्रीनाथदासह्मणे अवधारी ॥ पुढेंसाजिरीहेकथा ॥८६॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोध ॥ मनप्रवृत्तीसंवाद ॥ निवृत्तीविवेकादिअनुवाद ॥ तृतीयोऽध्यायरसाळहा ॥३॥ ॥८७॥ ॥छ॥

श्रीगणेशायनमः॥ तेंज्ञानअतिनिर्मळ ॥ जैसेंचिदानंदीं अढळ ॥ तयासींपाठवीमूळ॥तेवेल्हाळानिवृत्ति
॥ १ ॥ तेचिकाळींतत्क्षणीं ॥ भक्तिभावांपाचारोनीं ॥ तयांतेंह्मणेनिवृत्तीजननी ॥ कार्यसाधुनीत्वरित
यावें ॥ २ ॥ तुह्मीजावेंज्ञानापासीं ॥ उत्तरेंबोधावेंतयासीं ॥ जेणेंवश्यहोयआह्मांसीं ॥ तेंक्रियेसीं आचरा
वें ॥ ३ ॥ नानाउपायेंआणावेंज्ञानासीं ॥ बरवेंहोईलआह्मासीं ॥ महोत्साहेंतयासीं ॥ मातेंशीघ्रआणि
तां ॥ ४ ॥ नवविधप्रकारेंपूजीन ॥ सत्वरघेवोनयेईन ॥ निवृत्तिमातेसींनमून ॥ आणावयाज्ञानदोघेंगे
लीं ॥ ५ ॥ उभयवर्गेंसुबुद्धें ॥ भावमार्गेंभक्तीपुढेंचमके ॥ ज्ञानापासींयेवोनींदेखें ॥ उभीसन्मुखराहिली
॥६॥तंवभक्तीभाववेगीं॥ नमस्कारितीसाष्टांगीं॥नवविधपूजातयालागीं ॥ समर्पितीवेगींतेकाळीं॥७॥
बहुतशास्त्रश्रवणें ॥ संतवचनेऐकणें ॥ तेचीतयाकर्णभूषणें ॥ दोघेंजणेंघालिती ॥ ८ ॥ कीर्तनतेचिदक्षि
णा ॥ अतिअमुपनाहींगणना ॥ तीसमर्पिलीजाणा ॥ तणेंज्ञानाउल्हास ॥ ९ ॥ स्मरणाचींखाद्यभोज्यें ॥

म. चं. तयापुढेंठेविलींओजें ॥ तींज्ञानेंदृष्टिदेखिजे ॥ आनंदउपजेपाहतां ॥ १० ॥ पादसेवनपादुका ॥ अतिसि अ०
द्धिदायका ॥ चरणींघातल्यासुरेखा ॥ आदरेंदेखातेसमर्थी ॥ ११ ॥ अर्चनतेंचिचंदन ॥ सर्वांगींकेलेंले ४
॥ १ ॥ पन ॥ वंदनतेंसुगंधसुमन ॥ तेचरणींजावोनीवाहिलीं ॥ १२ ॥ दास्यनानाउपचार ॥ सख्यत्ववस्त्रपीतांब
र ॥ पारणेंनिरविलेंसपुर ॥ तेणेंसुखथोरतयासीं ॥ १३ ॥ नैवेद्यआत्मनिवेदन ॥ पुढेंठेविलाआनंदोन ॥
तोंदेखतांचिज्ञान ॥ बहुसंतोषोनीसुखीजाला ॥ १४ ॥ प्रेमाचीयेरत्नमाळा ॥ घातल्यातयाच्यागळां ॥
प्रीतीचियातांबूला ॥ मुखकमळशोभत ॥ १५ ॥ ऐसीभक्तिपूजाकरीस्वभावें ॥ तेस्थळींभावदृढावे ॥ तेंदे
खोनीस्वभावें ॥ ज्ञानमानवेमानसीं ॥ १६ ॥ मगजोडोनीयांदोन्हीकर ॥ उभीज्ञानासमोर ॥ वाटपाह
तीसादर ॥ बोलेलउत्तरह्मणोनी ॥ १७ ॥ मगतिलापोटाशींधरून ॥ समीपबैसविलींकृपेंकरून ॥ बोल ॥ १ ॥
ताजालासुवचन ॥ आदरेंकरूनदोघांसीं ॥ १८ ॥ ह्मणेकवणाकार्यातुमतें ॥ निवृत्तीनेंपाठविलेंयेथें ॥

क्षेमआहेतकींनिश्चितें ॥ समस्तबंधूवर्गपैं ॥ १९ तीनिवृत्तीवेल्हाळ ॥ बरवीआहेकींकुशळ ॥ तुह्मापाठ
विलेंमूळ ॥ तेंताल्काळसांगपां ॥ २० ॥ कवणकाजअसेमांडिलें ॥ तेंमजसांगाबोलें ॥ जेंनिवृत्तीनेंअसे
कल्पिलें ॥ तेंसिद्धीवहिलेपाववीन ॥ २१ ॥ जेकल्पिलीआहेकल्पना ॥ तेकळलीअसेंज्ञाना ॥ परीपुसेंस्ने
हार्थजाणा ॥ आनंदघनाह्मणोनी ॥ २२ ॥ ह्मणतीऐकाहोताता ॥ तिहींलोकींतूंसमर्था ॥ तुह्माबोलावीनि
वृत्तिमाता ॥ ह्मणोनिसर्वथाआलोंजी ॥ २३ ॥ विवेकवैराग्यादिसमस्तीं ॥ सांगोंपाठविलीविनंती ॥ क
रजोडोनीसमस्तीं ॥ पुढतपुढतीनमनकेलें ॥ २४ ॥ तिहींसत्वरतुह्मा ॥ बोलाऊंपाठविलेंज्ञानात्मा ॥ कार्य
निवेदनाचीक्षमा ॥ करोनीचलावेंसत्वर ॥ २५ ॥ येथेंकार्यसांगोंसकळ ॥ तरीहोईलपाल्हाळ ॥ भेटली
यानिवृत्तीवेल्हाळ ॥ तेसकळनिवेदील ॥ २६ ॥ तरीशीघ्रचीआतां ॥ वेगींचलाजीताता ॥ ऐकूनीज्ञानव
रितता ॥ आनंदेंसींनिघाले ॥ २७ ॥ पुढेंभक्तिभावचमकेवेगें ॥ तयासवेज्ञानआनंदमार्गें ॥ ऐसींआलीं

म.चं. समयोगें ॥ अतियोगेंनिवृत्तीपासीं ॥ २८ ॥ ज्ञानआलेंजाणोनी ॥ निवृत्तीआनंदलीमनीं ॥ मगवेगेंधा अ०
वोनी ॥ करजोडोनिवंदिलें ॥ २९ ॥ पुढतींआलिंगनदेवोनी ॥ बैसविलेआसनीं ॥ मगतींकुमरेंयेवोनी ॥ ४
॥ २ ॥ चरणींलागोनीभेटती ॥ ३० ॥ पुनःपुन्हानमितीआदरें ॥ प्रेमाचेनीपडीभरें ॥ ज्ञानहीसंतोषेथोरें ॥ पाहेसा
दरअपत्यांसीं ॥ ३१ ॥ तंवज्ञाननिवृत्तीसींबोलें ॥ कवणाकार्याबोलाविलें ॥ कायअवघडअसेमांडिलें ॥
तेंसांगेवहिलेंझडकरी ॥ ३२ ॥ उत्तरऐकोनीज्ञानाचें ॥ निवृत्तीह्मणेतूंनिजमाझें ॥ इच्छिलेंपावविसीसह
जें ॥ ह्मणोनीआगमनतुझेंकरविलें ॥ ३३ ॥ याक्षेत्राचामनराजा ॥ तयाच्याआह्मीदोन्हीभाजा ॥ परीप्र
वृत्तीआधिनजालाराजा ॥ नकरीमाझाआठव ॥ ३४ ॥ तिचाकुमरवडिलमोहो ॥ त्यासीमनेंराज्यदिधलें
पहाहो ॥ यासींकरणेंकायउपावो ॥ तेंसांगाहोआह्मांसीं ॥ ३५ ॥ आणिमाझ्याकुमरींताता ॥ धरिलीराज्या ॥ २ ॥
चीआस्था ॥ प्रवृत्तीपुत्रांतेंआतां ॥ ह्मणतीसर्वथादंडावें ॥ ३६ ॥ ऐसेंत्याकुमरींपाहीं ॥ भाविलेंआहेहृदयीं ॥

तेंतुझामानलेकींनाहीं ॥ हेंलवलाहींसांगापां॥३७॥तरीतुझावेगळाहव्यास॥ करितांवायांचीसोस ॥ आ
तांधरिलीतुझीआस ॥ आज्ञाशिरसाप्रमाण ॥ ३८ ॥ तूंजयाअंगिकारिसी ॥ तयाचींबंधनेंतोडिसी॥
स्वसुखेंठेविसीं॥ स्वानुभवेंसींशेवटीं ॥ ३९ ॥ संतमुनीऋषीश्वर॥ राजेआदीकरोनीथोर ॥ तेतुझेनीपाव
तीपार ॥ ऐसाविचारजाणपां ॥ ४० ॥ ह्मणोनीतुझीगोडीआह्मा ॥ लागलीसेज्ञानोत्तमा ॥ आतांजे
मिळेलधर्मा॥ तेआह्मानिवेदीं ॥ ४१ ॥ ऐकोनीनिवृत्तीवचनें॥ अतिसंतोषपाविजेज्ञानें॥ ह्मणेधन्यध
न्यकर्णे ॥ सानबोलणेंपैतुझें॥ ४२ ॥ तुझ्याकुमरींविचारकेला॥ तोयथार्थ आह्मामानला ॥ तरीभाग्योद
यझाला ॥ फारचांगलाक्षेत्राचा ॥ ४३ ॥ प्रवृत्तीआणितिच्याकुमरी ॥याक्षेत्राचीकेलीबोहरी ॥ जगगो
विलेंअपारभारी॥ मनहीआसेंबहकविलें॥४४॥ आणिकहीदशेंद्रियें॥ लाविलींविषयाचीसोयें॥ नेण
तीकार्याकार्य॥ अन्योन्यपाहेतिहींकेलें ॥ ४५॥ नीतितीहीउल्लंघिली॥ सत्क्रियातेहीबुडाली॥ अवक्रिये

चीचालकेली ॥ भलेह्मणतीयेक्षेत्र्रीं ॥ ४६ ॥ सुबुद्धीनाहींतयापासीं ॥ कुबुद्धीनांदेपरियेसी ॥ नीतीदवडो
नीअवनीतीसीं ॥ पाळिलेंतिसींपैआहे ॥ ४७ ॥ ऐसीतेदुर्जनेठाइंचीं ॥ आठवणनाहींस्वरूपाची ॥ ह्मणो

नीसंगतीतिची ॥ चिळसत्याचीनिजभक्तां ॥ ४८ ॥ तयादेखतांडोळां ॥ मजहीआलाकंटाळा ॥ मगत्यजू
नीतयास्थळा ॥ राहिलोंभलानिजानंदीं ॥ ४९ ॥ आतांबहुतबरवेंजालें ॥ जेंतुह्मीमजबोलाविलें ॥ आ
दरिलेंकामफळाआलें ॥ ऐसेमजदिसताहे ॥ ५० ॥ तरीआजपासोनितुझ्याकुमरीं ॥ राज्यआकळावेंसं
भारीं ॥ मीअसेंसाहकारी ॥ दृढकैवारीपाठिसीं ॥ ५१ ॥ तरीसंतोषातेंहकारा ॥ तयेनीतीतेंपाचारा ॥ अ
वनीतीचाथारा ॥ मोडावाखरानिर्धारें ॥ ५२ ॥ आनंदाघ्यावामान ॥ हरुषअसूंघावाअनुदिन ॥ चिंताहे
दवडोन ॥ दूरदेशींघालावी ॥ ५३ ॥ संतवचनेंपाळावीं ॥ दुष्टबुद्धिनायकावी ॥ संगतीबरवी ॥ दृढधरावी ॥ ३ ॥
साधूंची ॥ ५४ ॥ पाळावीनिरपेक्षता ॥ त्यजावीलोलुप्यता ॥ करुणासर्वांभूतीं आतां ॥ सर्वथापैंअसावी

॥ ५५ ॥ सदांसंतुष्टवसावें ॥ दीनपणेंनधरावें ॥ सुखदुःखीनव्हावें ॥ व्याकुळस्वभावेंकदापी ॥ ५६ ॥ ऐ
सींज्ञानाचींवचनेंऐकोनी ॥ निवृत्तीउल्हासलीमनीं ॥ मीताताआजपासोनी ॥ पावनजगींजाहलें ॥ ५७ ॥
तुजज्ञानासारिखीधुर ॥ मजजोडलाआधार ॥ माझेनेणतेकुमर ॥ तुझ्यावोसंगींघातले ॥ ५८ ॥ ह्मणो
निपुत्रांकरींधरिलें ॥ ज्ञानाचियेहातींदिधलें ॥ आजीपासोनीतुझेजाले ॥ यांसींपाळिलेंपाहिजे ॥ ५९ ॥ ऐ
सेंबोलोनीनिवृत्ती ॥ कुमरांदेईज्ञानाचेहातीं ॥ तेंज्ञानहीअतिनिगुतीं ॥ रंजवीप्रीतीबाळांतें ॥ ६० ॥ तेकु
मरहीआनंदें ॥ सेवितीज्ञानाचींपादारविंदें ॥ वर्ततीत्याचेनीछंदें ॥ तयाचेशब्देंचालती ॥ ६१ ॥ निवृत्तीव
देआतां ॥ राज्यकवण्यापुत्रासींताता ॥ ज्ञानउल्हासेवचनार्था ॥ विचारतत्वताकरितसे ॥ ६२ ॥ धीरहाक
रिलावेगीं ॥ परमार्थतयापाठींलागीं ॥ आनंदतयाच्यासंयोगीं ॥ येतवेगींझडकरी ॥ ६३ ॥ भाववैराग्य
विवेक ॥ विचारनिजबोधसुरेख ॥ तेहीज्ञानासन्मुख ॥ आल्हादेंदेखवैसती ॥ ६४ ॥ भक्तीशांतिक्षमादया

बैसतीजेथेनिवृत्तीमाया ॥ जननीपुढांयेवोनियां ॥ ज्ञानविसावियातेस्थळीं ॥ ६५ ॥ इतुकियासमवेत ॥ ज्ञानविचारकरीत ॥ पाहोंलागलालक्षणवंत ॥ तयापुत्रांतनेटका ॥ ६६ ॥ ह्मणेभावतरीसकळाहुनीव डील ॥ तोयेकेस्थळींचगुंतेल ॥ व्यापकपणेंकेवींवर्तेल ॥ राज्यचालविलकैसेंपैं ॥ ६७ ॥ वैराग्यानाहींहाव ॥ विरक्तत्याचामनोभाव ॥ तोकेवींचालविल अपूर्व ॥ हेराणीवक्षेत्राची ॥ ६८ ॥ विचाराचीएकचीपरी ॥ अहो रात्रविवंचनाकरी ॥ तोकेवीसावरी ॥ राज्यभारयेथींचे ॥ ६९ ॥ विवेकतोवसेविवेकें ॥ त्यासींहेंराज्यनटि के ॥ तरीबोधाराज्यकवतुकें ॥ देतांमजनिकेंवाटतें ॥ ७० ॥ तोसर्वांहूनिधाकुटाहोय ॥ आणिव्यापकत्व तयाबाणलेंआहे ॥ स्वानुभवसुखाचीसोय ॥ तोचीपाहेजाणत ॥ ७१ ॥ सांगतोंतयाचींलक्षणें ॥ संतरूपे कारणें ॥ तेपरिसावींसावधानें ॥ श्रीनाथदासह्मणतसे ॥ ७२ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोध ॥ निवृत्तीज्ञानानुवा द ॥ ऐकतांतुटेसंबंध ॥ प्रवृत्तीचामनासीं ॥ ७३ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोधेचतुर्थोध्यायसंपूर्णमस्तु ॥ ४ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ज्ञानह्मणेसकळिका ॥ तुह्मीसावधानऐका॥ जोनिजबोधनेटका ॥ त्याचेगुणवाणि
तों ॥ १ ॥ तोसगुणत्वेंअतिशांत ॥ पूर्णबोधसदोदित॥ सारिखेंचिभासेसमस्त॥ रंकआणिसमर्थतया
॥ २ ॥ आजानुबाहुहास्यवदन॥ आसनींदृढउन्मीलितनयन ॥ योगयुक्तराज्यलक्षण ॥ आनंदेंसदांडु
ल्लत॥ ३ ॥ स्वरूपेंसाजिरासंपूर्ण॥ सर्वलक्षणेंपरिपूर्ण॥ हरिहरब्रह्मादिसुरगण ॥ मानितीजाणतयासीं
॥ ४ ॥ आपपरहाभास ॥ नमनींजयाचेंमानस॥ सर्वस्वेंउदास॥ विरक्तबहुवसस्वभावें॥ ५॥ अद्वैताचा
पुतळा॥ ऐकभावेंदिसेवोतिला॥ साधुजनासींभला ॥ विसावाचांगलात्याचा॥ ६ ॥ चहूंवेदांचाजाण
ता॥ चाऱ्हीअवस्थाभोगोनिअभोक्ता॥ विकाराविरहितसर्वथा॥ पाहणेपाहतांदृश्यपणे॥ ७॥ चहूंपुरुषा
र्थांचीजाणेखूण ॥ चाऱ्हीमुक्तींसींभोगीसंपूर्ण ॥ नवलत्याचेंअकर्तेंपण॥ बोधजाणआलेसे ॥ ८॥तत्वम
सीमहावाक्याचाअर्थ॥ तोचीएकजाणेसमर्थ॥ आणिजाणपणेंविरक्त॥ उदासचित्तजयाचें॥ ९॥स्व

रूपाचें अनुसंधान ॥ निरंतर असे जाण ॥ नाना विकारीं मन ॥ न गुंते तयाचें ॥ १० ॥ कर्माकर्म विचार ॥ तें ज
याब्रह्मसाचार ॥ विकाराचा अंकुर ॥ मनीं साचार न दिसे ॥ ११ ॥ कर्मीं ब्रह्माची प्रचिती ॥ ऐसी जयाची निश्च
 ळमती ॥ बोधलेपणें चित्तवृत्ती ॥ ढळेना कदा जयाची ॥ १२ ॥ जन हेची जनार्दन ॥ ऐसें जयाचें अखंड
ध्यान ॥ तया पासीं अनुमान ॥ आन जाण असेना ॥ १३ ॥ पूर्ण अष्टकाचा जाणता ॥ साही विकाराचा ज्ञा
ता ॥ कवणे विषयीं अहंता ॥ न धरी सर्वथा मानसीं ॥ १४ ॥ पांचांही विषयाचा देखणा ॥ इंद्रियाच्या जा
णेखुणा ॥ परी कवणा विषीं कल्पना ॥ न धरी जाण मानसीं ॥ १५ ॥ नित्य चौथी अवस्था ॥ वसे जयाची
याचित्ता ॥ अष्टौ प्रहर मज पाहतां ॥ होय भोक्ता उन्मनीचा ॥ १६ ॥ जीवाशिवाची जाणेखूण ॥ गुणत्र
याचें नाहीं बंधन ॥ त्रिविध ताप तयालागून ॥ न बाधिती जाण सर्वथा ॥ १७ ॥ वेदांत शास्त्रीं कुशळ गह
न ॥ येराही शास्त्रीं अति निपुण ॥ परऐहिकाची भावना ॥ येकपणा सर्वत्र ॥ १८ ॥ वृत्तावृत्तीं सकळ ॥ चि

द्रूपभासेकेवळ ॥ मनींसंकल्पाचाविटाळ ॥ अळुमाळवसोनेदी ॥ १९ ॥ कवणमीमजभवकैचा ॥ मी
इष्टयासकळांचा ॥ मजमाजीभेदाचा ॥ पदरसाचानदिसेची ॥ २० ॥ ऐसातोनिजबोध ॥ बोधलेपणेसु
बोध॥ आनंदरूपस्वानंद ॥ आनंदकंदसुखाचा ॥ २१॥ सकळभोगूनीअभोक्ता॥ सर्वहीकरोनीअकर्ता॥
विश्वदेखेदेखतां॥तद्रूपताआत्मपणें॥ २२॥विश्वींविश्वात्मापरिपूर्ण॥अनुभवेजाणखूण ॥ ऐसीस्थितीसं
पूर्ण ॥ जाणखूणतयाची ॥ २३ ॥ संतविरक्तमहानुभाव ॥ जाणतीबोधाचागौरव॥ तिहींलोकींअपूर्व ॥
ऐसापाहतांनदेखों ॥ २४॥ ऐसासुलक्षणींसाजिरा ॥ तेजोमयज्ञानाचाहिरा ॥त्यावेगळासोयरा॥आणि
कदूसरानदिसे ॥ २५॥ तरीराज्यबोधाघ्यावें ॥ ऐसेंघेतलेंमाझ्याजीवें ॥ तुह्मामानलेंकींसांगावें ॥ मजभा
वेंझडकरी॥ २६॥ ऐसेंज्ञानअनुवादतां ॥ संतोषजालासमस्तां ॥ निवृत्तीह्मणेबरवेंआतां ॥ जेंआपणयो
जिलेतें ॥ २७॥ धीरआनंदपरमार्थ ॥ तयामानलीज्ञानाचीमात॥ विवेकवैराग्यादिसमस्त ॥ हर्षयुक्त

म.चं. मानसीं ॥ २८ ॥ तंवपरमार्थअनुवादेंचांग ॥ ह्मणेहानहोतांसपत्नीकसांग ॥ तंवहाबोधराज्यायोग्य ॥ अ० ५
नव्हेचांगदातारा ॥ २९ ॥ तरीविवाह्याचाआधीं ॥ करावाजीज्ञाननिधी ॥ मगबोधानिजबोधीं ॥ रा
॥ २ ॥ ज्यपदींबैसवा ॥ ३० ॥ ऐसेंपरमार्थबोले ॥ तेंज्ञानासहितसकळामानलें ॥ मगतेचकाळींवहिले ॥ पाहूं
लागलेनोवरी ॥ ३१ ॥ तंवसकळविचारिती ॥ नोवरीचीकैसीकीर्ती ॥ योगियाचीविश्रांती ॥ सहज
स्थितीसदाकाळीं ॥ ३२ ॥ अबोलपणेंशाहणीं ॥ अखंडतळपतसेआसनीं ॥ विरक्ताचीस्वामिनी ॥ बो
धालागोनीअतिपाडे ॥ ३३ ॥ तीआनंदाचीकन्याबरवी ॥ चौकुमरींधाकुटीहीपाचवी ॥ नावेंतरीबरवीं ॥
सांगोस्वभावेंतुह्मासीं ॥ ३४ ॥ जातकवर्णिलेंब्रह्म्यानी ॥ नामनिघालेंउन्मनी ॥ तियेच्याचौघीबहिणी ॥
त्याश्रवणींऐकापां ॥ ३५ ॥ जागृतीस्वप्नसुषुप्ती ॥ चौथीतुर्याविख्याती ॥ याधाकुटीगुणवंती ॥ तीमहाशक्ति ॥ २ ॥
उन्मनी ॥ ३६ ॥ तीकन्यासुलक्षणीगुणवंत ॥ बोधासींआहेघटितार्थ ॥ आतांपाहोनीयामुहूर्त ॥ लग्नत्वरि

तलावावें ॥ ३७॥ आनंदातेंज्ञानबोलत ॥ ह्मणेतुमचीकन्यागुणवंत ॥ बोधाकारणेनिश्चित ॥ द्यावीत्वरि
तयेकाळीं ॥३८॥ आधींचआनंदामनींहोतें ॥ उन्मनीद्यावीबोधातें ॥ तेंचिघडलेंयेथें ॥ ज्ञानेंअवचितेंमा
गीतलें ॥ ३९ ॥मगलग्नपाहूनीत्वरित॥ मधुपर्कषोडशेंकरित ॥ स्वानुभवहेंचिकुळदैवत ॥ पूजाकरितषोड
शीं॥४०॥यानंतरेआनंदत्वरित॥उन्मनीसींहातींधरित॥ज्ञानउभेंसतत॥ बोधजेथंत्यापाठीं ॥४१॥भक्ति
भावें अंतरपाटधरिला॥ देखोनीपरमार्थआनंदला ॥ तंवसावधानधीरेंकेला ॥ मंगळदायक ॥ ४२ ॥
वैराग्यें अक्षताघेतलीया॥ संतोषेंमाथाघातलीया॥ तुर्यासाक्षीआलिया॥ कुरवंडीतयाघेऊनी॥ ४३॥
विश्रांतीआनंदाचीराणी ॥ तीधारघालीतत्क्षणीं ॥ धृतीश्रुतिसुवासिनी ॥ सभोंवत्यायेवोनीउभ्या
॥ ४४ ॥ येथेंनानाध्वनीवाजंतरें॥ ध्यानाचेंनिशाणसाजिरें॥ एकत्याचेंमनमुरे॥नादभरेब्रह्मांडी॥ ४५॥
ऐसेंलग्नझालियावरी॥ अंतरपाटविवेककाढीलवकरी ॥ मगसहजाचीयाबोहल्यावरी ॥ तींवधूवरेंबैस

म.चं. ती ॥ ४६ ॥ स्वसंवेद्याचाउदोकार ॥ निर्धारकेलाअपार ॥ तेणेंनिवृत्तीसुंदर ॥ देखोनियाउल्हासली ॥ अ०
॥ ४७ ॥ अभिमानाचेंकेलेंलोण ॥ तेंसांडिलेंओवाळून ॥ आश्चर्यलज्जाहोमकरून ॥ संपादूनसांडिला ५
॥ ३ ॥ ॥ ४८ ॥ कंकणबांधिलेंकरीं ॥ स्वानुभवाचीसाजिरी ॥ पदरींगांठपडलीएकसरी ॥ ऐक्यभावाचीवधूव
रां ॥ ४९ ॥ वृत्तिश्रुतीसुवासिनी ॥ आणिनिवृत्तीजननी ॥ शेषपाटभरतीघेऊनी ॥ अक्षयवाणेसंभ्रमें ॥
॥ ५० ॥ चवथीवाचाततृक्षणीं ॥ परतोनिगेल्याकुरवंडीकरोनी ॥ स्वप्नजागृतीमेहुणी ॥ त्यालागुनीराहि
ल्या ॥ ५१ ॥ तुर्याचवथीविख्यात ॥ उन्मनीसवें आवडत ॥ साक्षित्वेंदोघांप्रत ॥ उभीजगतपाहतसे ॥
॥ ५२ ॥ तुर्यचेनिसांगातें ॥ तींवधूवरेंशोभते ॥ आणिदेखतांवधूवरातें ॥ तुर्यातिथेंउल्हासे ॥ ५३ ॥ तेथें
विधिनिषेधदोन्ही ॥ तेनातळतीअसोनी ॥ दुश्चितपणेंनिघोनी ॥ गेलेपळोनीतेकाळीं ॥ ५४ ॥ चाऱ्हीमु ॥ ३ ॥
क्तीचाऱ्हीदिवस ॥ चतुर्थसंपादिलासावकाश ॥ सत्वगुणाचेसाडेसौरस ॥ जालेबहुवसआनंदें ॥ ५५ ॥

संपादिलीलग्नसिद्धी ॥ आरंभीलाविहितविधी ॥ वेदांताचेराजबिदी॥वधूवरेंबुद्धिमिरविली ॥५६॥ सां
ख्याचागृहप्रवेश ॥ तयाकिलासावकाश ॥ द्वैतमाद्याहोत्याबहुवस॥त्यासमरसजालिया ॥ ५७ ॥ भेदा
चाभासतुटला ॥ एकत्वेंजोडायेकजाला ॥ समाधिस्थराहिला ॥ जाणतीकळाअनुभवी ॥ ५८ ॥ मगसं
तोषतत्क्षणीं ॥ घेंडानाचविलाविवाहांगणीं ॥ संतवऱ्हाडीवोवाळणी ॥ विधिनिषेधघालिती ॥ ५९ ॥
यारीतिविवाहजालियावरी ॥ अंगेसींजडेनोवरी॥ बोधनविसंबेक्षणभरीं॥जेथेंबोधतेथेंउन्मनी ॥६०॥
ऐसीउन्मनीसगुण ॥ बोधागमनींगमन ॥ बोधाआसनींआसन॥ शयनींशयनयेकची ॥ ६१ ॥ त्याए
काविणएकासीं॥ क्षणभरींनगमेदुजयासीं ॥ उपमानदिसेकैसी॥ यादोघांसींविश्रांती ॥ ६२ ॥ जेथें
योगीयासींविश्रांती ॥ हींदोघेंतेथेंबसती ॥ रिद्धिसिद्धिदास्यकरिती ॥ स्वर्गसुखटाकितीओंवाळूनी ॥
॥ ६३ ॥ आतांबहुबोलतांविस्तार॥ ग्रंथासहोतोपस्सर ॥ पुढीलकथेचाप्रकार ॥ अतिसादरएकावा ॥

॥ ६४ ॥ बोधजालासपत्नीक ॥ वेगींकराराज्याभिषेक ॥ तंवह्मणेआवश्यक ॥ निवृत्तीकौतुककरीतसे ॥
॥ ६५ ॥ बोधामंगळस्नानआदरें ॥ करविलेंज्ञानेश्वरें ॥ तेथेंअनुहतगजरें ॥ मंगळतुरेंवाजती ॥ ६६ ॥
 राज्याभिषेकझाला ॥ देवींपुष्पवर्षावकेला ॥ बोधसिंहासनीबैसविला ॥ बरवेमुहूर्तें ॥ ६७ ॥ राज्यींबै
सविलीयावरी ॥ तंवज्ञानकायकरी ॥ राजापूजिलाअळंकारी ॥ कवणेपरीऐकपां ॥ ६८ ॥ पूर्णत्वाचें
आसन ॥ व्यापकत्वचिरप्रधान ॥ सर्वबीजत्वजाण ॥ करीपूर्णमहाफळ ॥ ६९ ॥ कारणत्वमुगुटशिरीं ॥
अखंडकुंडलेंसाजिरीं ॥ सर्वधारणत्वभारी ॥ पदकुसरीमिरवे ॥ ७० ॥ पावनत्वविभुतीभाळीं ॥ अशो
कतांबूलमुखकमळीं ॥ चंदनाचीउटीदिधली ॥ अंगाच्याआर्द्रत्वाची ॥ ७१ ॥ अनर्घ्यत्वतेंसुवर्ण ॥
त्याचेंसर्वांगींभूषण ॥ मुद्रिकाहस्तींकंकण ॥ नानावर्णअळंकार ॥ ७२ ॥ अमृतत्वतेंअमृतींचीवाटी ॥ ॥ ४ ॥
समीपभासेगोमटी ॥ निर्मळत्वमाळाकंठीं ॥ मुक्तिपरिपाठीसोन्याची ॥ ७३ ॥ अच्छेदत्वतेंवज्रअंगीं ॥

जेंकदांनवचेंभंगीं ॥ चैतन्यत्वसर्वांगी ॥ प्रभातवेगींवोपिलें ॥ ७४ ॥ जीवनत्वहेंनानारस ॥ तेणेंपुष्टीहो
यसर्वांगास ॥ अजत्वतेंपरियेस ॥ विद्यासौरसप्रचीती ॥ ७५ ॥ महाजडितआभरण ॥ तेअनर्घ्यत्वसंपू
ण ॥ स्वप्रकाशकत्वदर्शन ॥ स्वरूपसंपूर्णपहावया ॥ ७६ ॥ ज्योतीरसत्वअग्नीसिखा ॥ निरंतररायासन्मुख
देखा ॥ अक्लेद्यत्वतेंऐका ॥ कळासुंदरासुरेखा ॥ ७७ ॥ सर्वसमृद्धिवशोभत ॥ लक्षुमीगजगजांत ॥ तेंदे
खतांचित्त ॥ उल्हासतअपार ॥ ७८ ॥ ॥ परापरत्वतेआयुध ॥ कृपाळुत्वओढणनिबंध ॥ ऊर्ध्वपदत्व
विशद ॥ चामरशुद्धवरीउडे ॥ ७९ ॥ असंगत्वसुरेख ॥ तेंमेघडंबरकीर्तिमुख ॥ गुढियातोरणेअनेक ॥ ते
रायासन्मुखउभविती ॥ ८० ॥ यापरीतेंज्ञानमहाकारण ॥ देहींचाअंशकाढून ॥ राजागौरविलासंपूर्ण ॥
स्वमतीजाणआपुलिया ॥ ८१ ॥ ओंकारमुद्रासाजिरी ॥ दिल्हीरायाबोधाकरीं ॥ तेणेंबोधराजाअवधा
री ॥ राज्यपदभारीपावला ॥ ८२ ॥ तीमुद्रासकळांचेशिरावरी ॥ अतिशोभतसेभारी ॥ तेणेक्रियाचाले

साजिरी ॥ तेजाणतेपरीअनुभवीं ॥ ८३ ॥ येथीलगोडीसंतजाणती ॥ तेबोधाचेसभेबैसती ॥ येरानाक
ळेयेथीलस्थिती ॥ जेअहंमतीगुंतले ॥ ८४ ॥ सकळभूतजात ॥ ओंकारमुद्रांकित ॥ ऐसेंजाणावेंनिभ्रां
॥ ५ ॥ त ॥ शुद्धचित्तेबुधजनीं ॥ ८५ ॥ ओंकारसकळासींमूळ ॥ ह्मणोनीमुद्राकेवळ ॥ तीबोधाकरींविमळ ॥ ज्ञा
नेंतात्काळघातली ॥ ८६ ॥ मगपुनरपीतेनिवृत्ती ॥ अनुवादेज्ञानाप्रती ॥ ह्मणेताताविनंती ॥ ऐकासादर
एकचित्तें ॥ ८७ ॥ तरींप्रधानत्वतुह्मीं ॥ अंगींकरावेंस्वामी ॥ बोधरक्षकपराक्रमी ॥ समागमींठेवावें ॥ ८८ ॥
ऐकोनीनिवृत्तींचेंवचन ॥ प्रधानत्वअंगीकारीज्ञान ॥ बोधापाठींसावधान ॥ महावीरठेविले ॥ ८९ ॥ भा
ववैराग्यविचार ॥ विवेकबळियाढासुंदर ॥ हेचौघेमहावीर ॥ बोधाधीरसंग्रामीं ॥ ९० ॥ धीरपरमार्था
दिक ॥ आणिआनंदनिःशेषसुरेख ॥ केलसभानायक ॥ ज्ञानेंदेखतयेकाळीं ॥ ९१ ॥ भक्तीघालीघरटी ॥ ॥ ५ ॥
शांतीबैसेबोधानेटी ॥ क्षमादयाराजेंद्रापाठीं ॥ उभ्यासमदृष्टिसावध ॥ ९२ ॥ मगपुनरपीतेंज्ञान ॥ देश

दुर्गेंदेवांटून ॥ तेंऐकासावधान ॥ एकाग्रमनेंकरोनी ॥ ९३ ॥ सकळराज्यबोधाचें ॥ स्वामीत्वज्ञानप्रधा
नाचें ॥ एकनिष्ठापट्टणसाचें ॥ भावशिवाचेंदिधलें ॥ ९४ ॥ तयानंतरेंवैराग्यासीं ॥ उदासनगरीदिधली
कैसी ॥ तेणेपैंतयासीं ॥ सुखपरियेसींवाटलें ॥ ९५ ॥ नित्यअनित्यपुरेंपट्टणें ॥ विवेकविचाराकारणें ॥
दिधलींतयाज्ञानें ॥ शुद्धमनेंआवडोनी ॥ ९६ ॥ धीरनिश्चयोऐसादेश ॥ दिधलाहोबहुवस ॥ सत्याचेंनगर
रूपस ॥ तेंपरमार्थासअर्पिलें ॥ ९७ ॥ आनंदामहानंदपुरी ॥ दिधलीहोसाजिरी ॥ हर्षसंतोषातेंअवधा
री ॥ सहजपट्टणभारींदिधलें ॥ ९८ ॥ मगतयाज्ञानें ॥ विश्वरूपअंगिकारणें ॥ नवविधनवगुणें ॥ तींग्रा
मेजाणभक्तिचीं ॥ ९९ ॥ शांतीसनिश्चळतानगरी ॥ क्षमादयासुंदरी ॥ भूतकृपाकरी ॥ दिधलीबरीतया
तें ॥ १०० ॥ ऐसींदेशदुर्गेंसकळां ॥ ज्ञानेंदिधलींतयेवेळां ॥ तेंदेखोनीयाडोळां ॥ निवृत्तीबाळाउल्हासे ॥
॥ १०१ ॥ सानंदजालाठाईंठाईं ॥ तयेप्रवृत्तोचालेखानाहीं ॥ सिद्धहोऊनीसर्वंही ॥ दंडकाहींझणताती ॥

॥ २ ॥ यापरीबोधराज्याधिकारी॥ ज्ञानप्रधानआहेसाहकारी ॥ ऐसेंदेखिलेंहेरीं॥ दुराचारीमोहाच्या
॥ ३ ॥ मोहासमीपआतां॥ दूतसांगतीलवार्ता॥ तीचसावधऐकाकथा॥ म्हणेश्रीनाथदाससंतांचा॥ ४॥

इतिश्रीमनश्चंद्रबोध॥ निवृत्तिज्ञानानुवाद॥ बोधादिधलेंराज्यपद ॥ निरंजनीचेंअक्षई॥ १०५॥ ॥इ
तिश्रीमनश्चंद्रबोधंपंचमोऽध्यायरसाळहा॥ ५॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥

श्रीगणेशायनमः॥ तयामोहाचेदूत ॥ तेगुप्तहोतेविचरत ॥ तिहीं देखिलें समस्त ॥ वर्तमाननिवृत्तीचें॥ १॥
मगतेलवलाहीं आले ॥ राजभुवनावेगीं पावले ॥ तंवभद्रीं होतेंबैसले ॥ मोहोराजसंभारें ॥ २ ॥ समीपप्र
धानअहंकार ॥ गर्वनिधीचेंभांडार ॥ आणिकामक्रोधमदमत्सर ॥ बळीअतिशयदाटुगे ॥ ३ ॥ ऐसीस
भाघनवटलीअपार ॥ दूतकरितीनमस्कार ॥ प्रवृत्तीपुसेकांहीं अपूर्व ॥ देखिलेंसांगादूतहो ॥ ४ ॥ ह्मणती
निरंजनींनिवृत्ती ॥ तेथेंदेखिलीअपूर्वस्थिती ॥ पांचपुत्रतियेप्रती ॥ आणिनिश्चितींचारकन्या ॥ ५ ॥ भ
क्तिशांतीक्षमादया ॥ त्याधाकुटेपांचपुत्रस्वामियां ॥ भाववैराग्यविचारविवेकराया ॥ धीरपाहानिज
बोध ॥ ६ ॥ तयाचेंसंरक्षण ॥ करीमनाचीबुद्धिबहिण ॥ तयाचेंनिवृत्तीवरीमन ॥ असेजाणप्रेमेंसीं ॥ ७ ॥
परमार्थबंधूनिवृत्तीचा ॥ तोहीप्रतिपाळकरीत्यांचा ॥ आणितेनिवृत्तिमातेचा ॥ स्नेहसाचाबहुत ॥ ८ ॥
तिचेकुमरप्रबुद्धझाले ॥ भक्तिभावपाठऊनीज्ञानां आणिलें ॥ बोधाराज्यदिधलें ॥ ज्ञानें अंगिकारिलेंप्र

धानत्व ॥ ९ ॥ धीरपरमार्थ आनंदादिक ॥ केलेसभामंडळिक ॥ वैराग्यविचारविवेक ॥ तेदेखापाठिराखे
॥ १० ॥ ज्याघरींभक्तीचीसत्ता ॥ तेथेंविवेकजाणतत्वतां ॥ विचाराचीसबळता ॥ भावदृढतावैराग्यासीं
॥ ११ ॥ तेथेंधीरतोबळकट ॥ कवणानाकळेअधट ॥ त्यावरीज्ञानसुभट ॥ पाहतांमुगुटसकळांचा ॥ १२ ॥
तेथेंआनंदवावरे ॥ हर्षसंतोषेंविचरे ॥ तेणेंनिवृत्तीसींबळपुरे ॥ अतिधैर्यझालेंअसें ॥ १३ ॥ आनंदाची
कन्याउन्मनी ॥ तीभार्याबोधालागुनी ॥ पाहतांत्यांचासमुदायजनीं ॥ सकळांहोनीदृढदिसे ॥ १४ ॥ ऐसें
दूतबोलतांपहाहो ॥ दुश्चित्तसभेमोहोरावो ॥ देखोनिसभेचाअभिप्रावो ॥ मगनिर्वाहोबोलती ॥ १५ ॥
मीअहंकारदृढअसतां ॥ मगबोधआणिज्ञानाचीकायकथा ॥ तींमजपुढेंनटिकतीतत्वतां ॥ मजपाहतां
चीपळतीपैं ॥ १६ ॥ अनिवारमाझेशर ॥ कोणसाहेरणरंगधीर ॥ तेथेंबापुडींनिवृत्तीकुमर ॥ त्यांसींवारं
वारदंडीन ॥ १७ ॥ अज्ञानम्हणेहेंजगत्र ॥ म्यागोविलेंअसेसर्वत्र ॥ पाडिलास्वरूपाचाविसर ॥ जीवदशे

साचारभुलविली ॥ १८ ॥ माझीअज्ञानशक्तीचांग ॥ तिणे अविद्येचालाविलालाग ॥ हातरीतुझाप्रसंग
ठाउकाचिअसे ॥ १९ ॥ दुश्चित्तराजासभानायक ॥ तयास्वस्थकरितीप्रधानऐक ॥ तैसेअहंकारादिक
देतीपुष्टीबळ ॥ २० ॥ प्रधानधीरझालाविशेख ॥ तंवकामक्रोधादिसकळिक ॥ बोलतीप्रतापकौतुक ॥
रायाऐकआमुचीप्रौढी ॥ २१ ॥ मगकामवदेउन्मत्तपणें ॥ रायाचिंतातुरनहोणें ॥ हाकेनेंत्रैलोक्यपाळ
णें ॥ सिद्धसाधकममभेणेदडती ॥ २२ ॥ क्रोधवदेशब्दवाडे ॥ विवेकायेऊंनेदीपुढें ॥ विचाराचीफो
डीनजाभाडें ॥ वैराग्यवेडेंपळवीन ॥ २३ ॥ दंभमदमत्सरलोभद्वेषभ्रम ॥ बोलतीआपलालेपराक्रम ॥
आमुचाअसतांआराम ॥ त्याचाविरामहेंसत्य ॥ २४ ॥ ऐसाआपलालापुरुषार्थ ॥ रायासींबोलतीसमर्थ
ऐकोनीआनंदपावलेंबहुत ॥ अंतःकरणमोहाचें ॥ २५ ॥ तयाउपरीमाताप्रवृत्ती ॥ सहाकन्याधरूनीहा
तीं ॥ मगह्मणेमोहाप्रती ॥ चिंताचित्तींनकरावी ॥ २६ ॥ माझीनेणसींमाया ॥ हेंजगआचरेमाझीक्रिया

येवढेंसामर्थ्यंकरावया ॥ मीरंकरायागोविलें ॥ २७ ॥ शास्त्रेंमाझींसोयचालती ॥ पुराणेंमाझेगुणगा
ती ॥ मीमूळअसेंनिगुती ॥ आदिअंतींचराचर ॥ २८ ॥ मुख्यब्रह्मऐसेंऐकिलें ॥ तेंहीम्यापुरुषत्वाआणिलें
अवतारनानाझाले ॥ तेगुंतलेमाझेनी ॥ २९ ॥ मीत्रैलोक्याव्यापक ॥ वेडाविलाब्रह्मादिक ॥ तेथेंनिवृत्ती
आणिकोणीएक ॥ मीअवश्यकमानीना ॥ ३० ॥ तरीतेनिवृत्तीकायसी ॥ मुख्यनावडेरायामानसीं ॥ त
येसींधरोनीकेशीं ॥ गुडघेवरीमारीन ॥ ३१ ॥ मगतीबाळेंतयेचीं ॥ पळोनीजातीआपणची ॥ तेथेंज्ञाना
चीरुची ॥ तेअवश्यचीनासेल ॥ ३२ ॥ प्रवृत्तीसरलीबोलोनी ॥ तंवकन्याउठिल्याराक्षसीणी ॥ मोहाऐके
निर्वाणीं ॥ उत्तरेंकानींआमुचीं ॥ ३३ ॥ आशाह्मणेम्यागोविलें ॥ संतांमहंतांवेडलाविलें ॥ कोणीनाहीं
उरलें ॥ मगबोलिलेंतृष्णेनें ॥ ३४ ॥ त्रैलोक्यसदाअसंतुष्ट ॥ माझेंकरणेंअचाट ॥ वासनाह्व्यासकष्ट ॥
म्यावरिष्ठगोविलें ॥ ३५ ॥ आणिकदोघीजाणा ॥ मजमागेंइच्छाकल्पना ॥ त्याहीतरीयात्रिभुवना ॥ वे

ढाजाणघातलासे ॥ ३६ ॥ ऐसेसमस्तांचीयेवचनीं ॥ मोहद्दढावलामनीं ॥ ह्मणेराज्यराज्याभिधानी ॥ म
जहूनीदुजानसे ॥ ३७ ॥ मगमोहहर्षयुक्ती ॥ प्रधानासींवदेपुरुषार्थी ॥ ह्मणेमींएकलाचिस्वतंत्री ॥ त्रिभु
वनांतनाकळे ॥ ३८ ॥ मीमोहकरितांराणिव ॥ मोहानेंगोविलेब्रह्मदेव ॥ तरीतेंकैसें अपूर्व ॥ सांगोसर्वतु
ह्मांसीं ॥ ३९ ॥ मुख्यविभूतेवेढाघातला ॥ तोभक्तांचेमोहेंगुंतला ॥ कांहींसांगोपायाबोला ॥ अन्यथाव
हिलाअसेना ॥ ४० ॥ भक्तांचेमोहेंगुंतलात्वरित ॥ एकाचेद्वारींतिष्ठत ॥ एकाचीसेवाकरित ॥ लाजबहुत
सोडोनी ॥ ४१ ॥ एकाच्यागाईराखेआवडी ॥ एकाचींधुतसेघोडीं ॥ नानाआपदादिकाढी ॥ लवडसव
डीएकासीं ॥ ४२ ॥ एकादेतवस्त्राचेभार ॥ एकाद्रव्य ओपीअपार ॥ एकाचेचुकवोनीघोर ॥ एकासमोर
लाडका ॥ ४३ ॥ तोतरीपाहतांनिर्गुण ॥ भक्ताकारणेजालासगुण ॥ ऐसेंमाझेंविंदान ॥ तेंसकळजनजा
णती ॥ ४४ ॥ देवऋषीगणगंधर्व ॥ यक्षराक्षसमानव ॥ म्यागोविलेसर्व ॥ तेराक्षसमाझेनी ॥ ४५ ॥ एर

म. चं. जनाचाकवणलेखा॥तेतंव माझेंअंकितऐका ॥ स्थावरजंगमादिसकळिका॥म्यागोऊनिपाडिलें॥४६॥ अ० ६

वडीलआमुचापितामन ॥ तोचिजालामजआधिन ॥ तेथेंनिवृत्तीचेनंदन ॥ कोणतींदिनबापुडीं ॥ ४७॥

॥ ३ ॥ महापुरुषार्थसांगेअगाध ॥ येशवीरासांगेअसासावध ॥ निवृत्तीपुत्रासींविरुद्ध॥ थोरविशद्आचारा

॥ ४८ ॥ ऐसेंरायाचेंउत्तर ॥ ऐकोनीकामक्रोधअसुर ॥ वोजावलेमहावीर ॥ शस्त्राधारसमभारें॥ ४९ ॥

त्याचीदेखोनीआंगवन ॥ राजाप्रधानासींकरीवचन ॥ ह्मणेयातेंकांहींदेणें ॥ वेगींफोडाभांडारें ॥ ५० ॥

आतांद्रव्यवाटिती ॥ तीऐकावीविल्पत्ती ॥ श्रीनाथदासंसंतांप्रती॥ यथामतीबोलत॥ ५१ ॥ इतिश्रीमनश्चं

द्रबोध ॥ प्रवृत्तीमोहअनुवाद ॥ निवृत्तीचाउच्छेद॥ नामषष्ठोऽध्यायहा ॥ ५२ ॥ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबो

धेषष्ठोऽध्यायः॥ ६ ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥ ३ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ऐकोनिरायाचीगोष्टी॥ सर्वेचीअज्ञानउठी ॥ विषयांचींभांडारेंउठाउठीं ॥ फोडोनि
वांटीतेकाळीं॥ १॥ आहारमैथुननिद्रा॥ आणिकविषयअसतीअवधारा ॥ मितनाहींभांडारा॥ वांटि
तांसैरानसरतीच॥ २॥ आहारदिधलाक्रोधा ॥ निद्रासमर्पिलीमदा ॥ मैथुनाच्याछंदा॥ कामासर्वदा
दिधलें ॥ ३ ॥ दंभाअभयदिधलेंपरियेसा ॥ लोभाहातींलाविलीहिंसा ॥ मत्सरादिधलीकर्कशा ॥ प्रपं
चासींअसत्य ॥ ४ ॥ अहंकारादिधलागर्व ॥ अज्ञानेंघेतलीमाव ॥ भ्रमाजवळीअपूर्व ॥ अवक्रिया
दिधली॥ ५॥ ऐसेबहुविषयआणोन ॥ सकळांदिधलेवांटोन॥ विषयसुखेंअनुदिन ॥ कांहींजाणनमा
निती ॥ ६ ॥ द्रव्यहातासींआलें ॥ तेणेंकामक्रोधसुखावले ॥ मगसंन्नधकरूंलागले॥ आपलालेंदळ
भार ॥ ७॥ ठाईंठाईंसमस्त ॥ सावधझालेप्रवृत्तिसुत॥ आपलालेदळभारेंगर्जत॥ अतिउन्मत्ततेकाळीं
॥ ८ ॥ इतुकासमारंभझाला॥ परीमनराजाअसेउगला ॥ तोकायकरीलवेडावला॥ बहुगोंविलाप्रवृ

त्तीनें ॥ ९ ॥ तंवनिवृत्तीदूतपावले ॥ तिहींबोधाजोहारिलें ॥ मगसांगोंआरंभिलें ॥ कर्तव्यरचिलेंनिवृत्ती
चें ॥ १० ॥ बोधराजानिवांत ॥ दूतांचींवचनेंऐकत ॥ तंवदूतह्मणतीसावचित्त ॥ सांगतोंमातपरियेसा
॥ ११ ॥ बोधाराज्यींस्थापिलें ॥ तेंप्रवृत्तीसुतींऐकिलें ॥ मगतिहींहांकारिले ॥ कुंजरमातलेकामक्रोध
॥ १२ ॥ त्यांसींदिधलेंअमितभांडार ॥ सन्नद्धकरविलेदळभार ॥ तुह्मासींभिडावयाकुंजर ॥ झालेअसु
रसिद्धपैं ॥ १३ ॥ अहंकारप्रधान ॥ प्रपंचबळेंउन्मत्तपूर्ण ॥ तुमच्यादळभाराचेंगणन ॥ सर्वथाहीनधरि
ती ॥ १४ ॥ तरीयासींविचारकैसा ॥ निवृत्तीविनवीज्ञानेशा ॥ तुझाआहेभरंवसा ॥ तुजसर्वभारघालि
तों ॥ १५ ॥ करुणाउत्तरऐकोनी ॥ ज्ञानअनुवादेवचनीं ॥ ह्मणेप्रवृत्तिपुत्रांचेंमनीं ॥ भयकांहींधरूंनका
॥ १६ ॥ मीअखंडसमीपअसतां ॥ तुह्मीकांहींनकरिजेचिंता ॥ मीएकलाचीतत्वतां ॥ ख्यातीसर्वथाला
वीन ॥ १७ ॥ मीअज्ञानातेंकरीनदूर ॥ अहंकाराचाकरीनसंव्हार ॥ माझेकरींजाणसाचार ॥ ज्ञानश

खेंतिखत्वें ॥ १८ ॥ तुझेकन्यापुत्रसबळ ॥ त्यांचेंयांसींनचलेषळ ॥ हानिश्चयकेवळ ॥ तुझीं अपत्येंजाण
ती ॥ १९ ॥ भावादिकहीमहावीर ॥ विवेकवैराग्यादिथोर ॥ त्यांसींत्यांचानचलेबळात्कार ॥ हानिर्धार
जाणतूं ॥ २० ॥ सर्वोत्तमभजनसार ॥ मजपासींअसेनिरंतर ॥ श्रीगुरुवचनहीसादर ॥ ऐसेंउत्तरबोल
ताझाला ॥ २१ ॥ तंववैराग्यह्मणेमाते ॥ मीएकलादंडीनत्यांतें ॥ तीर्थयात्रापलाटणकरित ॥ मींत्यातें
फिरवीननिश्चयें ॥ २२ ॥ मजवैराग्याचीकडाडी ॥ नाहींममतेचीआवडी ॥ कठिणपणाचीजोडी ॥ अ
सेरोकडीमजपासीं ॥ २३ ॥ तंवविचारवदेप्रौढी ॥ प्रवृत्तीनंदनेंकायबापुडीं ॥ तयासकळांतेंलवडसव
डी ॥ बांदवढीघालीन ॥ २४ ॥ सारासारविवंचना ॥ मजपासींअसेजाणा ॥ ह्मणोनत्यांचीगणना ॥ नाहीं
आपणाकांहींपैं ॥ २५ ॥ विवेकह्मणेजाणा ॥ तयासींआणीनरणा ॥ हानिर्धारमाझाजाणा ॥ सकळ
जनाठाउका ॥ २६ ॥ सर्वेचपरमार्थबोलेवाचा ॥ परमअर्थबुद्धीचा ॥ निरंतरवसेवाचा ॥ धीरवाचा

म.चं. वदेपैं ॥ २७ ॥ धीरह्मणेधारणाशास्त्र ॥ हेंमजपासींअसेनिरंतर ॥ कोणतेप्रवृत्तीपुत्र ॥ क्षणमात्रेंजिंकि अ० ७
जेती ॥ २८ ॥ तंवआनंदह्मणेहांसोनी ॥ ह्मणेऐकापांवचर्नी ॥ तेप्रवृत्तीसुतआणोनी ॥ वैसवीनएकेपं
॥ २ ॥ क्तीसीं ॥ २९ ॥ जेथेंमीआनंद ॥ तेथेंकैंचाविशब्द ॥ मगतींआपेंआपशुद्ध ॥ भजनअगाधकरितीलपैं ॥
॥ ३० ॥ तंवभक्तीह्मणेस्थळेंगोवीन ॥ तयांठावनाहींसाकरीन ॥ मजवश्यसाधुजन ॥ मीजाणनागवे
ची ॥ ३१ ॥ मजभक्तीपासाव ॥ देवप्रसन्नहोतीसर्व ॥ आणिकएककरणीअपूर्व ॥ मजपासावऐकपां
॥ ३२ ॥ एकींगुरुभजनकेलें ॥ सेवकींसेवकपणमांडिलें ॥ एकींपतिव्रताधर्मधरिले ॥ सेवनमांडिलें
स्वामीचें ॥ ३३ ॥ एककरितीसाधूचेंअर्चन ॥ एककरितीपितृभजन ॥ एकयज्ञयागहवन ॥ एकव्रतउ
द्यापनकरितीपैं ॥ ३४ ॥ एककरितीगोसेवन ॥ गंगामार्जनसडेसंमार्जन ॥ तुळसीसूर्यआराधन ॥ ना ॥ २ ॥
मकीर्तनभजनपैं ॥ ३५ ॥ ऐसाभक्तीचाबडिवार ॥ सांगतांअसेअपार ॥ तुह्मीचिंतानकरावीसाचार ॥

त्याअविचारप्रवृत्तीचा ॥ ३६ ॥ तंवशांतीह्मणेअवधारा ॥ चित्तघामाझियाउत्तरा ॥ याप्रवृत्तीचियाकु
मरा ॥ निर्धारागोवीन ॥ ३७ ॥ तींअसतीसदाउन्मत्तें ॥ परीमीकरीनशांतत्यांतें ॥ मत्सरसांडोनीतुह्मांतें ॥
तींसमस्तेंवोळंगती ॥ ३८ ॥ मजपाठीमाझ्याबहिणी ॥ असतीसहाजणी ॥ प्रवृत्तीच्याकुमरीपापिणी ॥
त्यांसींझाडणीहोयपैं ॥ ३९ ॥ ऐसींबहुतांचींवचनें ॥ ऐकोनीज्ञानउल्हासलेंमनें ॥ सुखमानिलेंनिवृत्ती
नें ॥ सकळांचियाबोलाबहुत ॥ ४० ॥ तंवबोलेज्ञानासीं ॥ ताताबचनपरियेसी ॥ कांहींद्रव्यदेणेयांसीं ॥
तेणेंसुखासींपावती ॥ ४१ ॥ आणिसन्नद्धहोतीनिपुण ॥ आपुलालेठायींजाण ॥ तेंउत्तरज्ञानेंऐकोन ॥
मानिलेंजाणअतिसुख ॥ ४२ ॥ तरीकोणकोणाकैसें ॥ द्रव्यवांटिलेंज्ञानेशें ॥ तेंऐकासावकाशें ॥ साव
धमानसेंकरोनी ॥ ४३ ॥ मगतयाज्ञानेंआपण ॥ भावासींदिधलेंज्ञान ॥ त्याकरितांतोअनुदिन ॥ सुख
संपन्नअपार ॥ ४४ ॥ मगतयावैराग्यासीं ॥ सदासंतुष्टपणदिधलेंपरियेसी ॥ तेणेंकरूनीतयासीं ॥ सु

खमानसींवाटलें॥ ४५ ॥ यानंतरें अवधारा ॥ समाधानदिधलेंविचारा ॥ तेणेंतोसुखाचापुरा ॥ झाला
खरामानसीं ॥ ४६ ॥ सारासारविवंचना ॥ विवेकादिधलीजाणा ॥ तेणेंत्याच्याअंतःकरणा ॥ अतिसु
खवाटलें ॥ ४७ ॥ धीरासत्वदिधलेंपरियेसा ॥ संतोषपावलाहर्षा ॥ परमार्थादिधलेंपरियेसा ॥ निःकपट
आणिनिर्द्वंद्व ॥ ४८ ॥ आनंदाब्रह्मानंदलाभला ॥ आत्मबोधेंडोलोंलागला ॥ मगहर्षाउत्साहदिल्हा ॥ सु
खावलाआनंदें ॥ ४९ ॥ मगज्ञानेश्वरें आपण ॥ व्यापकत्वघेतलेंपूर्ण ॥ तयाकरितांपरिपूर्ण ॥ स्वानंदेंसु
खावला ॥ ५० ॥ ऐसेंज्ञानेंतयेवेळा ॥ द्रव्यवांटोनीदिधलेंसकळां ॥ तेणेंकरोनीतयांला ॥ हर्षझालाअपा
र ॥ ५१ ॥ विचारवदेवचनें ॥ ह्मणेत्यांसींआधींदंडणें ॥ परीधर्मशास्त्रांलागींविरोधयेईलजाण ॥ तरी
शिष्टाईआधींकीजे ॥ ५२ ॥ शिष्टाईसींआधींपाठवणें ॥ राज्यमागावेंसामान्यपणें ॥ नदेतीतरीला
वणे ॥ शिक्षासमदळीं ॥ ५३ ॥ तंवविवेकह्मणेयथार्थ॥ वदलाविचारवचनार्थ ॥ तरीलक्षीत्वरित ॥ कव

णातेंपाठवावें ॥५४॥ निवृत्तीह्मणेबरवें ॥ सकळामानलेंस्वभावें ॥ अंतरपडोंनघावें ॥ सहजस्वभावें
नीतीसीं ॥ ५५॥ ऐकोनिज्ञानतयेसमर्यी ॥ लक्षिताझालापाहीं ॥ जोदृढअसेल्हृदयीं ॥ बुद्धिवंतठायींबो
लका ॥ ५६ ॥ ह्मणेआनंदापाठवावें ॥ तरीतोसदाआनंदभावें ॥ शिष्टाईउत्तरेंबोलावें ॥ हेंकार्यनव्हेत
याचें ॥ ५७॥ परमार्थतरीतोभोळा ॥ नजाणेचतुराईच्याकळा ॥ शिष्टाईतयावेल्हाळा॥ पाठवणेनघडे
॥ ५८ ॥ भावतरीभावार्थी ॥ त्यासींबोलायाचीनाहींयुक्ती ॥ शिष्टाईपाठवणेंदृढमती ॥ शाहणाआ
णिसज्ञान ॥ ५९ ॥ जरींवैराग्यासींपाठवणें ॥ तरीतयानावडेबोलणें ॥ चतुराईअंगीनमिरवणें ॥ तया
सींपाठवणेनघडेपैं ॥ ६० ॥ विचारविवंचनेचेठाईं ॥ दिवसरात्रींकर्मेंलपाहीं ॥ ह्मणोनीतोशिष्टाई ॥ पा
ठवितांनयेची ॥ ६१ ॥ संतोषआणिहर्ष ॥ हेराजयोगीराजस ॥ यांसींपाठवणेशिष्टाईस ॥ नेघेमान
ससर्वथा ॥ ६२ ॥ तरीविवेकपाहतांमज ॥ बुद्धिबोलकासुंदरसहज ॥ चातुर्यत्वकळासतेज ॥ हाअव

स्यपाठवावा ॥ ६३ ॥ सर्वलक्षणेजाणें ॥ बरवींबोधीलअंतःकरणें ॥ याविवेकासन्मुखजाणें ॥ बळठें
गणेंत्रैलोक्यीं ॥ ६४ ॥ तरीशिष्टाईसींशीघ्र॥ विवेकपाठवावाचतुर ॥ ऐसेंबोलेज्ञानेश्वर ॥ तेसकळा
मानलें ॥ ६५॥ तरीविवेकायेसमयीं ॥ तुह्मीजाणेशिष्टाई ॥ विवेकमंत्रेंकरूनीपाहीं ॥ प्रवृत्तीसुतसो
ईलावावे ॥ ६६॥ कायह्मणतीतेंऐकावें ॥ कळलतेंउत्तरद्यावें ॥ राज्यआपलेंमागावें ॥ समभावेंकरू
नियां ॥ ६७ ॥ किंवायुद्धाविणतेनदेत ॥ ऐसेंतरीकरावेंनेमस्त ॥ दोहींमाजीएकपदार्थ ॥ यावेंत्वरि
तसाधूनी ॥ ६८ ॥ ऐसेंसांगतांतयासीं ॥ नमनकरूनिसमस्तांसीं ॥ आज्ञाघेवोनिवेगेसीं ॥ शिष्टाई
सींचालिला ॥ ६९ ॥ विवेकजाईलमोहापासीं ॥ वचनेंहोतीलपरियेसी ॥ तेंपरियेसामानसीं ॥ श्रीनाथ
दासविनवीत ॥ ७० ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोध ॥ निवृत्तीज्ञानेशअनुवाद ॥ परिसतांहोयआनंद ॥ सप्तमो
ध्यायरसाळहा ॥ ७१ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ मोहबैसलासिंहासनीं॥सभोंवतीअविचाराचेस्थानीं॥तेथेंविवेकहोवोनी॥ पाहेलो
चर्नीसभोंवतें॥ १ ॥ सापत्नीकबंधुदेखिला॥ मोहेंबैसावयाठावकेला॥ परिअंतःकरणींदचकला॥ शत्रु
आलाह्मणोनी॥ २ ॥ मगमोहराजाबोलें॥ विवेकाकोणीकडेबिजेंकेले॥ इतुकेदिवसऐकिलें॥ परीनाहीं
देखिलेंतुह्मासीं॥ ३ ॥ विवेकह्मणेमोहासीं॥ कारणझालेंयावयासीं॥ निवृत्तीमातेनेंपरियेसी॥ तुह्मापा
सींपाठविलें॥ ४ ॥ आणिज्ञानाचेनिमतें॥ येणेंझालेंआह्मातें॥ सांगोंपाठविलेंतुह्मातें॥त्यानिरोपातेंसा
क्षेपेंऐका॥ ५ ॥ तरीऐकसावधु॥ तुह्मीआह्मीसापत्निकबंधु॥ तेथेंकायसाविरोधु॥ मिथ्याद्वंद्वराज्याकार
णे॥ ६ ॥ नीतीशास्त्रतरीऐसेंअसे॥ तेंसांगतोंऐकासावकाशें॥ हेंराज्यतरीबोलिलेंअसे॥ वडिलराणीच्या
पुत्रांसीं॥ ७ ॥ वडिलभाजपाठीची॥ निवृत्तीमाताआमुची॥ प्रवृत्तीतरीसापत्नची॥ मनारुचलीह्मणो
नी॥ ८ ॥ तयेचेतुह्मीकुमर॥ तुह्माराज्यआह्मावनांतर॥ हेंअयोग्यपाहतांविचार॥ परमार्थींसारमिळेना

म.चं. ॥ ९ ॥ तरी आतां बहुत बरवें जालें ॥ इतुके दिवस तुह्मी राज्य भोगिलें ॥ तें आह्मासीं पावलें ॥ यासीं नाहीं अ अ०
न्यथा ॥ १० ॥ आतां तरी एक करावें ॥ हें राज्य बोधा द्यावें ॥ तुह्मी प्रवृत्तीसहित स्वभावें ॥ लीन असावें स ८
वांसीं ॥ ११ ॥ बोध सांगे लतें ऐकावें ॥ ज्ञानाचें उत्तर मानावें ॥ एकक्षण न वर्त्तावें ॥ आपले हावें करोनी
॥ १ ॥ ॥ १२ ॥ निवृत्तीसीं द्यावा मान ॥ प्रवृत्ती असावी तीआधीन ॥ आणिक एक सांगतों वचन ॥ जें मिळे पर
मार्थीं ॥ १३ ॥ कामक्रोधादि तुमचे सहोदर ॥ त्यांसीं देई एक एक नगर ॥ तेथें तेही असावे स्थिर ॥ ज्ञानाचें
उत्तर मानुनी ॥ १४ ॥ जें मिळे तें परिमित सेवावें ॥ अधिक तृष्णे तें न वाढवावें ॥ लालुप्य तेस सांडून द्यावें ॥
सहज स्वभावें मानसीं ॥ १५ ॥ तुझे सभे चे मंडळीक ॥ भ्रम आणि अविवेक ॥ तयांसीं त्यजावें निःशंक ॥ दंड
अवश्य करोनी ॥ १६ ॥ अहंकारा करावें बंधन ॥ अज्ञान द्यावें दवडून ॥ प्रपंचा तें आकळून ॥ नीतीस आ ॥ १ ॥
णून बैसवावें ॥ १७ ॥ अवनीती हे नसावी ॥ अवक्रिया ते दवडावी ॥ दुर्बुद्धि नगरा बाहेर घालावी ॥ दूरि दव

डावीत्वरीत ॥ १८ ॥ स्वधर्मातेंपाळावें ॥ अधर्मातेंबसोंनद्यावें ॥ मनींदृढधरावें ॥ शुद्धभावेंसाधुते ॥ १९ ॥
संतवचनेंपाळावीं ॥ दुष्टबुद्धीनायकावी ॥ सुबुद्धीबसावी ॥ मानसींबरवीसर्वदा ॥ २० ॥ आणितुझ्या
बहिणीजाणा ॥ आशातृष्णामनाच्याकल्पना ॥ भ्रांतीइच्छावासना ॥ त्यासींआज्ञाकरावी ॥ २१ ॥
तुह्मीशांतपणेअसावें ॥ साधुसंतातेंनछळावें ॥ नम्रपणेंवर्त्तावें ॥ तयाजवळीं ॥ २२ ॥ मनबोधातेंवि
न्मुखजालें ॥ आणिप्रवृत्तीसंगेंरतलें ॥ मोहातुझ्यामोहेंगुंतलें ॥ तेणेंदुःखपावलेंबहुसाल ॥ २३ ॥
तरीमनेंबोधासाठींबैसावें ॥ मोहातुह्मातेंनाठवावें ॥ स्वरूपींअखंडराहावें ॥ ज्ञानाचेसंयोगें ॥ २४ ॥
विरोधसर्वथासांडावा ॥ एकभाववाढवावा ॥ भेदाभेदनसावा ॥ याजीवातें ॥ २५ ॥ क्रियायु
क्तशरीर ॥ भक्तिकंडलावावेंनिरंतर ॥ अभक्तीहेसाचार ॥ तीसमनींथारानकरावा ॥ २६ ॥ ज्ञाना
सींद्यावामान ॥ क्षत्रक्रियाकरावीत्याआधीन ॥ हेंकरितांसाधुजन ॥ सुखसंपन्नहोतील ॥ २७ ॥

मीमाझेंनझ्मणावें ॥ जीवशिवातेंओळखावें ॥ सदासर्वदाअसावें ॥ समभावेंसर्वांसीं ॥ २८ ॥ निवृत्तीचीआज्ञाऐसी ॥ तेसांगितलीतुह्मासीं ॥ आतांकायतुमच्यामानसीं ॥ तेंमजपासींसांगापां ॥ २९ ॥
॥ २ ॥ ऐसीविवेकाचींउत्तरेंऐकुनी ॥ मोहदुःखपावलाअंतःकरणीं ॥ झ्मणेकायबोलतोवाणी ॥ मूर्खवचनभलतेंच ॥ ३० ॥ बोधासींद्यावीराज्यपदवी ॥ आह्मीसकळींसेवाकरावी ॥ क्रोधेंखवळोनीझ्मणेबरवी शिक्षाकरावीहोयातें ॥ ३१ ॥ मीएकत्रिभुवनींमोहो ॥ हावांझटपणेपाहाहो ॥ राज्यांतीलअणुमात्र नेदितयाहो ॥ मीमोहोठावासर्वांसीं ॥ ३२ ॥ हींबापुडींनिर्गुणठाईंचीं ॥ गोडीनेणतीमायेची ॥ आवडीनाहींविषयांची ॥ हेवायांचीभ्रमताती ॥ ३३ ॥ अरेआह्मापुढेंपुरुषार्थ ॥ तुमचाअवघाव्यर्थ ॥ ऐसेंअसतांजाणत ॥ हावबहुतवाढवितां ॥ ३४ ॥ अहंकारबोलेकोपोनी ॥ कोणराज्यघेईलआह्मापासोनी ॥ ऐसाकोणत्रिभुवनी ॥ जननीप्रसवलीनाहीं ॥ ३५ ॥ कैचेंज्ञानकैचीनिवृत्ती ॥ कैचीराख ॥ २ ॥

णारतयाप्रीती ॥ झोडूनीदुऱ्हावूंनिश्चिती ॥ कोण्हीमागुतीबोलेना ॥ ३६ ॥ तंवतेअज्ञानह्मणे ॥ विवे
कायेथूनीदवडणें ॥ बोधासींझुंजकरणें ॥ ज्ञानादंडिलेंपाहिजे ॥ ३७ ॥ ऐसाप्रधानबोलेअविचा
र ॥ विवेकघालारेबाहेर ॥ पुनःविवेकबोलेउत्तर ॥ तूंबंधुवर्गआह्मासीं ॥ ३८ ॥ तुह्माआह्माउभय
तांसीं ॥ विरोधनसावामानसीं ॥ बंधुह्मणोनीशिष्टाईसीं ॥ आलोंतुजपासींबोधावया ॥ ३९ ॥
दुष्टतुझेप्रधान ॥ अहंकारआणिअज्ञान ॥ यांचेंऐकतांपावसीबंधन ॥ विचारपूर्णकरीपां ॥ ४० ॥ अ
ज्ञाननेणेंकांहीं ॥ अहंकाराविचारनाहीं ॥ अहंमतीसर्वांठायीं ॥ हेंचीपाहींबाधील ॥ ४१ ॥ तुझेबं
धुकामक्रोधादिक ॥ तेआंधळेअसतीमूर्ख ॥ नेणतीविचारविवेक ॥ आणिकतूंहीतैसाची ॥ ४२ ॥ भ्रां
तीघातलीभ्रमानें ॥ तेणेंतुह्मीअव्यग्रमनें ॥ प्रवृत्तीनिवृत्तीसींमत्सरपणें ॥ हेंहीकरणेंभलेनव्हे ॥ ४३ ॥
मनवेडावलेंप्रवृत्तीसीं ॥ प्रवृत्तीदिसेनटवेषी ॥ भुललेतिचीयास्वरूपासीं ॥ निवृत्तीसींदुऱ्हावलें ॥ ४४ ॥

म.चं. आशातृष्णाबहिणी ॥ त्याकर्कशापापिणी ॥ सकळजनास्थानीं ॥ वेढोनियांगोविलें ॥ ४५ ॥ तुह्मा अ० ८
सकळांच्यामानसीं ॥ कुबुद्धीनांदेपरियेसी ॥ स्वहितनसुचेकवणासीं ॥ नत्यासुखासींवावरो ॥ ४६ ॥
॥ ३ ॥ जेंहोणारजयेक्षणीं ॥ तेंविपरीतनाहींकवणालागूनी ॥ बुद्धिःकर्मानुसारिणी ॥ भविष्यनिर्वाणींनचुके
ची ॥ ४७ ॥ समस्तांचेनिमत्तें ॥ बरेंनदिसेतुह्मातें ॥ जेंहोणारतेंहोतें ॥ तुमचेंएथेंकायचाले ॥ ४८ ॥
दुर्जनानलगेसुबुद्धी ॥ ज्ञानानातळेंकुबुद्धी ॥ सांगणेंलागेअनादी ॥ ह्मणोनिबुद्धीबोलतों ॥ ४९ ॥ अ
ह्मूनीतरीएकाएक ॥ नकाकरूंयुद्धकवतुक ॥ तुमचेंबळसकळिक ॥ नुरेदेखसमदृष्टी ॥ ५० ॥ देखालवै
राग्येंविचाराचेबाण ॥ ज्ञानाचेखड्गदारुण ॥ तेवेळेआठवण ॥ तुह्मासींनिपुणहोईल ॥ ५१ ॥ जेव्हां
आनंदेसींपरमार्थ ॥ धीरदयाळअद्भुत ॥ तेवेळेतुमचापुरुषार्थ ॥ भंगोनीव्यर्थजाईल ॥ ५२ ॥ ॥ ३ ॥
मगस्मरोनीमाझींवचनें ॥ उगेचराहासेवकपणें ॥ परीआतांसांगतोंसौजन्यें ॥ तेंऐकावें ॥ ५३ ॥

युद्धाचीकवणागोडीअसे ॥ वायांतुह्मांलागलेंपिसें ॥ गुंतलेतीविषयसुखें ॥ स्वहितकैसेंनाठवें ॥ ५४ ॥
ऐसेतुह्मीबुद्धिहीन ॥ वायांशिणवितांमाझेंवदन ॥ मगमोहक्रोधेंखवळोन॥ह्मणेयातेंदंडोनघाला॥५५॥
विवेकह्मणेराहेंराहें ॥ तुह्मादुष्टासमीपमीनराहे ॥ मगउठिलालवलाहें ॥ तेथोनीपाहेनिघाला ॥ ५६ ॥
आलानिवृत्तीजवळिकें ॥ ज्ञानासींभेटलाकवतुकें ॥ ह्मणेऐकतनाहींतमूर्खें ॥ शिकविलेंनिकेंनायकती
॥५७॥तरीयुद्धाविणआतां ॥ राज्यनयेआमुच्याहातां ॥ शिक्षालावावीतत्वतां ॥ ठायींसमस्तांबैसवावें
॥५८॥कराउल्हाटयंत्राचेमार॥तेणेंहोतीलजर्जर ॥ मगतयाचेंबळसमग्र ॥ कांहींचनचलेतुह्मापुढें॥५९॥
नगरद्वारातेंरोधावें ॥ तीक्ष्णशस्त्रांचेमारघावे ॥ तेणेंघाबरेहोतीलबरवे ॥ शरणयेतीलतुह्मातें ॥ ६० ॥ म
गतेचीकाळींशीघ्र ॥ हांकारिलेमहावीर ॥ सन्नद्धकेलेदळभार॥युद्धसादरपरियेसा ॥ ६१ ॥ दळाधिपती
परमार्थकेला॥ तेणेंदळभारसज्जिला ॥ मगसर्वांनिरोपदिधला ॥हांकारिलेमहावीर ॥ ६२ ॥ सुकीर्ति

 बंदीजन ॥ अपकीर्तिचेंकरितीखंडण ॥ ह्मणतीत्रैलोक्यींसंपूर्ण ॥ निवृत्तीनंदनपरियेसा ॥ ६३ ॥ निवृत्ती
चेंकरितीवर्णन ॥ बोधाचेवाणितीगुण ॥ बोलतीबाल्याउभारून ॥ प्रवृत्तीनंदनऐकती ॥ ६४ ॥ ज्ञानाचे
 पढतीपवाडें ॥ वैराग्यविचाराचेंकोडें ॥ ह्मणतीनिवृत्तीसुतनिजगडें ॥ तिहींयुद्धापाचारिलें ॥ ६५ ॥ बंदि
जनाचेशब्दऐकोनी ॥ मोहादिखवळलेमनीं ॥ भाटादिधलीपेठवणी ॥ मगतेक्षणींसावध ॥ ६६ ॥ तेहि
वीरहांकारिले ॥ जेकांकाळाचेसंवगडे ॥ तेपातलेधडफुडे ॥ युद्धागाढेयेवोनी ॥ ६७ ॥ ममतेचामहाभार
॥ करीलोलुपतेचागजर ॥ अविवेकअसंतथोर ॥ छत्रेंचामरेंझळकतीं ॥ ६८ ॥ हिंसेचेंदारुणशस्त्र ॥ झळ
कतेंभयानकक्रूर ॥ शब्दअपशब्दांचीवाजंतरें ॥ अतिथोरवाजती ॥ ६९ ॥ आशातृष्णाकल्पना ॥ भ्रां
तीइच्छावासना ॥ त्याप्रवृत्तीदळातेंजाणा ॥ आहारनानापुरविती ॥ ७० ॥ त्याआहाराचेनीबळें ॥ तेंद
ळसरसावलें ॥ प्रपंचादळाधिपतीकेलें ॥ भारवोजावलेनिगुती ॥ ७१ ॥ दोनीभाररणभूमीसीं ॥ वोजा

वलेंसैन्यासीं ॥ बोधामोहायुद्धगतीकैसी ॥ तेपरिसाश्रोतेहो ॥ ७२ ॥ बोधाचाउदासभार ॥ करितीहर्षा
चागजर ॥ तेथेंवाजंत्र्यांचागजरथोर ॥ अनुहतसुस्वरींचालिला ॥ ७३ ॥ यशाचींध्वजछत्रेंझळकती ॥
निरपेक्षाचामरेंमिरवती ॥ तेणेंदळभारचालती ॥ गतीनिगुतीयुद्धाची ॥ ७४ ॥ भक्तिशांतीक्षमादया ॥
आहारपुरवितीभारातया ॥ तेणेंअपारबळझालेंतया ॥ बोधाचीयाकटकांसीं ॥ ७५ ॥ नगरद्वारेंरोधि
लीं ॥ तेणेंपळावयावाटनाहींउरली ॥ प्रवृत्तीसुतेंघाबरलीं ॥ विचारकरितीमानसीं ॥ ७६ ॥ तोंउल्हाट
यंत्राचेभडिमार ॥ बोधाचेचालिलेअपार ॥ तेणेदणाणिलेंअंबर ॥ प्रवृत्तीपुत्रघाबरले ॥ ७७ ॥ ऐसा
समारंभनिवृत्तीचा ॥ विषमभारप्रवृत्तीचा ॥ दृष्टिपाहोनियांसाचा ॥ धाकएकमेकांचावाहतीपैं ॥ ७८ ॥
दोन्हीभारओजावले ॥ एकमेकांहाकारिलें ॥ मगकवणेसींकवणभिडिन्नले ॥ तेंपरिसीलेंपाहिजे ॥ ७९ ॥
वैराग्यासींतोकाम ॥ क्रोधासींविचारउत्तम ॥ दंभमदमत्सरभ्रम ॥ विवेकासींभांडती ॥ ८० ॥ प्रपंचा

 सींपरमार्थ॥ ज्ञानासीं अहंकारउभाराहत ॥ आनंदासींलोभहांकित ॥ तयेकाळीं ॥ ८१ ॥ बोधासन्मुख
युद्धालागीं ॥ मोहउभारणरंगीं ॥ धीरपाचारीत्यालागीं ॥ अतिवेगींद्वेषातें ॥ ८२ ॥ प्रथमपाचारिलें
 वैराग्य ॥ कामासींभिडतीस्वअंगें ॥ पुढेंकथावर्तलीतीवेगें ॥ ऐकाश्रीनाथदासह्मणे ॥ ८३ ॥ इतिश्रीमन
श्चंद्रबोध ॥ निवृत्तीज्ञानानुवाद ॥ मोहविवेकशिष्टाईसंवाद ॥ अष्टमाध्यायींवर्णिला ॥ ८४ ॥ ॥ ८ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ दोन्हीसैन्येंजालींउदितें ॥ शस्त्रेंवर्षतीअमितें ॥ एकाचेघायएकांतें॥ वर्मकर्मीलाग
ती ॥ १ ॥ तंवमोहाचेंबळआगळें ॥ नावेकसैन्यउंचावलें ॥ तेंदेखोनीदचकलें॥ भारतेकाळींबोधाचें
॥ २ ॥ तंवमोहाचेंकटकबोलत॥ ह्मणतीमोडलेनिवृत्तीसुत ॥ ह्मणोनीआनंदेंनाचत ॥ हाकादेततेकाळीं
॥ ३ ॥ नावेकबोधाचेकटक॥ मागेंसरलेंकांहींएक॥ ऐसेंदेखतीवीरनायक॥ ज्ञानादिकतेसमर्थी ॥ ४ ॥
तेंदेखोनीवैराग्यवीर ॥ पुढेंजालारणरंगधीर ॥ सैन्यादेतनाभीकार ॥ रणभूमीसींपातला ॥ ५ ॥ सै
न्यपाठिसींघातलें॥ मगवैराग्येंठाणमांडिलें॥राहासाहाशब्दबोले॥ बोलोनिहांकिलेंतेवेळीं ॥६॥वैराग्य
सन्मुखदेखिला ॥ कामअतिमनेंखवळला ॥ मगतयावरीलोटला॥उतावेळकामिक॥ ७ ॥ यावाकै
सातयाचा ॥ कुंचाभोंवडिलावसंताचा ॥ रुणझुणशब्दभ्रमराचा ॥ कोल्हाळगाजे ॥ ८ ॥ मंदसुगंधसु
शीतळ ॥ तेथेंझळकेमलयानीळ॥ तींछत्रेंचामरेंसकळ ॥ आभरणेंप्रबळमिरवती ॥ ९ ॥ प्रेमयौवनद

म.चं. शा ॥ नयनकटाक्षवळसा ॥ तेचींशस्त्रेंपरियेसा ॥ झळाळकैसादाविती ॥ १० ॥ तेथेंरूपाच्यावयसाअने अ०
क ॥ कायसांगोंभारआलोलिक ॥ तेंसैन्यपाहतांवैराग्यकटक ॥ ठकपडेमानसीं ॥ ११ ॥ कांमरणभूमी ९
॥ १ ॥ पातला ॥ तंववैराग्यसन्मुखआला ॥ मगकामबोलताझाला ॥ तेंपरिसासादर ॥ १२ ॥ माझेशरअति
कठिण ॥ ब्रह्मादिकांधाकपूर्ण ॥ चंद्राकळंकलागलाजाण ॥ भगेंअंगींइंद्राच्या ॥ १३ ॥ विश्वामित्रराज
ऋषी ॥ भुलविलाउर्वशी ॥ स्त्रीकरितांनारदासीं ॥ स्त्रीऐसीस्थितीकेली ॥ १४ ॥ साठीपुत्रप्रसवला ॥ प
राशरमुनीमच्छोदरीला ॥ सुगंधेतेंभोगिताजाला ॥ तेहीकरणीमाझीच ॥ १५॥ ब्रह्मास्वकन्येसींरतला॥
शंकरभिह्लटीनेंभुलविला ॥ यानंतरेंश्रीकृष्णाला ॥ कामबाणेंविंधिलें ॥ १६॥ सोळासहस्त्रगोपीसहि
तराधा ॥ गोंविलासेअनेकछंदा ॥ आणिकराजऋषीप्रसिद्धा ॥ माझेबाणेंविंधिलें॥ १७॥ कामअनु ॥ १
वादेऐसें ॥ तेंऐकोनीवैराग्यहांसे ॥ तुझेंबळकितीसें ॥ मशकाचे ॥ १८ ॥ सनत्कुमारब्रह्मसुत ॥ त्याचातूं

शरणांगत॥ वायुपुत्रहनुमंत ॥ तेणेंतोडरीजितघातला॥ १९॥ भीष्मदेवाच्याअंकना॥ देखिलासीविल
क्षणा ॥ तुजकोपलाकैलासराणा ॥ तोडरींजाणाघातला ॥ २० ॥ शुकदेवेंकितीदिवस ॥ तुजला
विलारेत्रास ॥ आणिस्वामीचीयाबाणास ॥ दीनबहुवसलोळसी॥ २१ ॥ आणितयागजवदना ॥
तुझीनाहींरेगणना ॥ नारदाच्यानयेसीमनां ॥ हेंतरीजनाठाऊकें॥ २२ ॥ संतमहंतविरक्त ॥ योगे
श्वरइंद्रियजित ॥ त्यासींतुझीनावडेमात ॥ किंचित्तेहीपरियेसा ॥ २३ ॥ स्त्रियामाजीपुरुषार्थ ॥
मिरविसीरेव्यर्थ ॥ आतांसांपडलासीत्वरित ॥ बंदीघालीनतुजलागीं ॥ २४ ॥ ऐसावैराग्यव
दला ॥ कामपरमक्षोभला ॥ साहेवैराग्यापंचबाणवहिला ॥ अतितिखटमाझे॥ २५ ॥ बाणधुधुः
कारेंसुटले ॥ तेणेंत्रैलोक्यवेडावलें ॥ कामशरजाळेंपाडिलें ॥ विरक्तपळालेगिरीकपाटीं ॥ २६ ॥
तेंशरजाळदारुण ॥ वैराग्यकरीनिर्वाण ॥ परीकटकाच्याबोधाअंधपण ॥ तेणेंयेवोनीअंगींलागलें

म.चं. ॥ २७ ॥ वैराग्याआलीगिरगिरी ॥ नावेकगेलाचांचरी ॥ मूर्छापावलीशरीरीं ॥ धीरतेथेंधाविन्नला अ०
॥ २८ ॥ धीरेंदेवोनियांहात ॥ वैराग्याकेलेंसावचित ॥ तवईश्वरहीत्वरित ॥ पाठथापटीतवैराग्याची ॥ २९ ॥ ९
ज्ञानेंकुरवाळीलें ॥ धीरेंविचारेंबळदिल्हें ॥ तेणेंवैराग्यबळदुणावलें ॥ मगहांकलिलेंकामातें ॥ ३० ॥ व
॥ २ ॥ ज्ञानेंकुरवाळीलें ॥ धीरेंविचारेंबळदिल्हें ॥ तेणेंवैराग्यबळदुणावलें ॥ मगहांकलिलेंकामातें ॥ ३० ॥ व
त्रठाणमांडोनीभात्यांतीलशक्ती ॥ कामावरीटाकिलीजेविरक्ती ॥ तेगर्जतआलीत्वरिती ॥ भेदिलीस्थि
तीकामाची ॥ ३१ ॥ कामांगींभेदिलेतिणें ॥ धरणीपाडिलेंउताणें ॥ तेक्षणींवैराग्यतेणें ॥ धरोनीयांबां
धला ॥ ३२ ॥ तेंदेखोनीक्रोधवीर ॥ विक्राळवदनभ्यासुर ॥ धाविन्नलावैराग्यासमोर ॥ सोडवावयासा
दरकामातें ॥ ३३ ॥ त्याचीसेनाकर्कशा ॥ हिंसेचाकुंचाभंवडेकैसा ॥ तमोगुणाचावळसा ॥ तीक्ष्णशस्त्रें
दारुण ॥ ३४ ॥ विस्मरणाचेनिभारें ॥ क्रोधउगवलाअपारे ॥ रणामाजीनिकरें ॥ प्रवेशेक्रूरतोकाळ ॥ २ ॥
॥ ३५ ॥ अंगकांपेथरथरां ॥ कांहींनाठवेझालाबहिरा ॥ धांवोनिआलासामोरा ॥ वैराग्यवीरासन्मुख

॥ ३६ ॥ त्याचादेखोनीयावा ॥ विचारनिघेआडवा ॥ पाठीघालूनिवैराग्यबांधावा ॥ मगक्रोधउभाविचा
रेसीं ॥ ३७ ॥ मजकोपलीयावरी ॥ कोठेंजासीविचाराविचारी ॥ माझापुरुषार्थथोरी ॥ तेपरीऐकपां ॥ ३८ ॥
संचरलोंगौतमामानसीं ॥ अहिल्याकेलीपाषाणऐसी ॥ बृहस्पतीकोपलीयाइंद्रासीं ॥ संपत्तिहीनके
लापैं ॥ ३९ ॥ कोपलादुर्वासतापसी ॥ तेणेंश्रापिलाअंबऋषी ॥ तैसांकडेंपडलेंविष्णूसीं ॥ परियसीमज
पासूनी ॥ ४० ॥ जैंकोपलाकपिलमुनी ॥ तैंसगरटाकिलेभस्मकरूनी ॥ शंकरेंकामसांडिलाजाळूनी ॥
तेविंदानमाझेंची ॥ ४१ ॥ एकविसवेळानिःक्षत्री ॥ परशुरामेंकेलीधरत्री ॥ तेहीमाझीकरणीनिर्धारी ॥
मीसाचारतिहींलोकीं ॥ ४२ ॥ नहुषराजास्वर्गाजातां ॥ सप्तऋषीनींश्रापिलाअवचितां ॥ तोसर्पजाला
त्वरिततां ॥ तेहीसत्तामाझीच ॥ ४३ ॥ शुक्राचार्यमहामुनी ॥ त्यासींकोपआलानिर्वाणी ॥ तेणेंययाती
राजाश्रापोनी ॥ केलाजरायुक्त ॥ ४४ ॥ जैंदुर्योधनावरीकोपला ॥ तैंलोहअर्गळेनेभीमेंमारिला ॥ गर्ग

ऋषिश्रापेंकचाला ॥ शांतीझाली ॥ ४५ ॥ अवतारादिथोरथोर ॥ याहींदैत्याचाकेलासंहार ॥ तोमज
क्रोधाचाविचार ॥ ऐसानिर्धारजाणामर्मी ॥ ४६ ॥ स्थावरजंगमादिसंहारण ॥ शंकरकर्तानिर्वाण ॥
मुख्यगुणामाजीतमोगुण ॥ तोकर्तामीच ॥ ४७ ॥ सहजपरस्परेंविरोध ॥ एकमेकांस्पर्धास्पर्ध ॥ तोहीमाझा
जाणसंबंध ॥ ऐसेंशुद्धजाणमनीं ॥ ४८ ॥ क्रोधऐसेंवदला ॥ ऐकोनिविचारहासिन्नला ॥ अरेतूंसन्निपा
तेंचळला ॥ इतुकेबोलबोलिलासी ॥ ४९ ॥ आपुलेंसांगसीमहिमान ॥ ऐसातूंबुद्धिहीन ॥ तुजजांहीके
लाअपमान ॥ तोमीसांगेनऐकपां ॥ ५० ॥ अरेक्रोधापरियेसी ॥ मुख्यनयेसीविष्णुमानसीं ॥ जमदग्नी
नेंदवडीलातुजसीं ॥ अपवित्रराशीह्मणोनी ॥ ५१ ॥ भीष्मासींनाहींतुझीरेखावळी ॥ धर्मंबैसोंनेदीजव
ळी ॥ जनकेंतरीकदाकाळीं ॥ तुजसरळीनदीच ॥ ५२ ॥ जडभरताच्यातोंडरीं ॥ असर्सीतूंदुराचारी ॥ आ
णिशुकाचेबंदामाझारी ॥ दिनभरीलोळसी ॥ ५३ ॥ संतमहंतविरक्त ॥ तेतुजमारितीलात ॥ ऐसेजाणते

जाणत ॥ गर्वव्यर्थधरितोसी॥ ५४ ॥ ऐसातूंदुर्जनामजपाहतां ॥ सांपडलासींमाझ्याहातां ॥ बंदींघाली
नसर्वथा ॥ ऐकोनिक्रोधअवेशला ॥५५॥ रक्तांबरडोळेकरून ॥ कुंजरतमिष्टदोनचाण ॥ विचारावरीसो
डिलेजाण ॥ तेअंगींलागलेविचाराचे ॥ ५६ ॥ विचाराआलीगिरगिरी ॥ नावेकगेलाचांचरी ॥ मग
शांतियेवोनीहातींधरी॥सावचितकरीविचारा ॥ ५७ ॥ क्रोधेंविटंबिलाबहुत ॥ तोशांतीनेकेलासावचि
त ॥ कामक्रोधातें आकळीत ॥ साहेह्मणतसंधान ॥ ५८ ॥ शक्तिविवंचनातेझाली ॥ तेक्रोधावरीटाकि
ली ॥ व्यापितत्वरेंआली ॥ क्रोधपडिलामूर्छित ॥ ५९ ॥ मगतेधरणीवरीलोटलें ॥ विचारेंधांवोनीधरिलें
आंगबळें ॥ हाहाःकारेंलोळेआदळे ॥ धरोनीनेलेंकामक्रोध ॥ ६० ॥ कायपाहतांकरासंहार ॥ निवृ
त्तीपुत्राचामाराफार ॥ उठावलामोहाचाअपार ॥ दळभारबोधावरी ॥ ६१ ॥ पुढीलकथानुसंधान ॥ प्रे
मेंऐकतीसज्जन ॥ करीश्रीनाथदासवर्णन ॥ प्रबोधचंद्रबोधार्थ ॥ ६२ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोध ॥ निवृत्ती

म.चं.

॥४॥

ज्ञानानुवाद ॥ कामक्रोधवैराग्ययुद्ध ॥ नामनवमोध्यायरसाळहा ॥ ६३ ॥ १ ॥ ॥ ९ ॥

अ० ९

॥४॥

श्रीगणेशायनमः ॥ मगयुद्धाचेशब्द ॥ भ्रमदंभमत्सरमद ॥ जीवींधरोनियांद्वंद्व ॥ परदळावरीचालिले
॥ १ ॥ देखोनियांचौघांवीरां ॥ विवेकेंकेलाआडवारा ॥ म्हणेकांरेधांवतोसीसैरा ॥ यारणसागरामाझा
रीं ॥ २ ॥ ऐसेंविवेकेंहांकिले ॥ चौथेंभयशस्त्रप्रेरिले ॥ तींशस्त्रेंकोणकोणबोले ॥ कवणाचींकवण ॥ ३ ॥
भ्रमाजवळीहोतीभ्रांती ॥ गर्वाचेबाणदंभाप्रती ॥ कर्कशाशस्त्रमत्सराप्रती ॥ मदापासींउन्मत्ततोमर ॥
॥ ४ ॥ याचौघांचेशरआलेदारुण ॥ त्यांहींव्यापिलेंत्रिभुवन ॥ विसरलेहोआत्मचिंतन ॥ भ्रांतीनेंभ्रमू
नस्वहितातें ॥ ५ ॥ ऐसीतेशरवृष्टी॥विवेकेंदेखोनियांदृष्टी ॥ मगतोवीरजगजेठी ॥ करीउठाउठीनिवारण
॥ ६ ॥ भ्रांतीससावधशस्त्रेंनिवारिलें ॥ तीतेंनाहींऐसेंकेलें ॥ गर्वाचेबाणनिवारिले ॥ चूर्णकेलेंअगर्वच
क्रें ॥ ७ ॥ कर्कशाशस्त्रनिवारावया ॥ लीनतादंडेंतोडिलेंतयां ॥ उन्मत्ततातोमरछेदाया ॥ सावधखगेंवा
रिलें ॥ ८ ॥ मगपुनरपिविवेकेभारी ॥ धाविन्नलाचौघांवरी ॥ युक्तीचेंवोढणेघेतलेंकरीं ॥ हाकभारीफो

 डोनी ॥ ९ ॥ हाकेसरिसापाहीं ॥ भ्रमछेदोनीपाडिलाठायीं ॥ दंभाचीफोडिलीडोई ॥ मत्सरत्दयींभेदि
ला ॥ १० ॥ मदहाणीतलामानेवरी ॥ तेणेंत्यासींआलीगिरगिरी ॥ प्राणत्यजूनिधरणीवरी ॥ पडेझडक
॥ १ ॥ रीउताणा ॥ ११ ॥ ऐसेंत्याचौघांजणा ॥ विवेकेंआणिलेंरणा ॥ तेंदेखोनीमोहोराणा ॥ दुःखजाणापाव
ला ॥ १२ ॥ मोहप्रधानासींह्मणे ॥ निवृत्तीसुतानिवारणें ॥ तेंऐकोनीप्रपंचह्मणे ॥ विडादीजेचिंतानकरीं
॥ १३ ॥ प्रपंचआलारणासीं ॥ आपलेदळभारेंउन्मत्तेसीं ॥ गर्जेसिंहनादेंसीं ॥ आलारणांगणासींप्रपं
च ॥ १४ ॥ द्वैताचेनीभारें ॥ असत्याचेनिगजरें ॥ अविवेकाचींछत्रेंचामरें ॥ तेजाकारेंझळकती ॥ १५ ॥
शस्त्रेंदारुणद्वेषाचेबाण ॥ अद्भुतकरितीखणखण ॥ वाजतीभेरीनिशाण ॥ अतिदारुणअपशब्दांची ॥ १६
ऐसातोप्रपंचअद्भुत ॥ पातलाहोणारअंत ॥ तयादेखोनीपरमार्थ ॥ अतिहाकितपातला ॥ १७ ॥ तंवप्र ॥ १ ॥
पंचह्मणेपरमार्थासीं ॥ तूंजिकोंह्मणसीआह्मासीं ॥ तरीपडालभवपाशीं ॥ हेंचीनिगुतीसत्यजाण ॥ १८ ॥

जेप्रपंचाभेणेपळाले ॥ कित्येकगिरिकपाटींरिघाले ॥ परीम्यानाहींसोडिलें ॥ गोविलेंसहजतेथें ॥ १९ ॥
माझेमठमाझेंस्थान ॥ दंडकमंडलुआसन ॥ वेगींऐसेंगोविलेंजाण ॥ एवढेंमहिमानमाझेंची ॥ २० ॥
शिष्यसांप्रदायीकरिती ॥ त्याच्याघरोघरींफिरती ॥ वर्षासनेबांधोनिटाकिती ॥ महत्वमिरवितीत्यांमा
र्जी ॥ २१ ॥ निःसंगझालेजरी ॥ गोविलेजेथेंतेथवरी ॥ एकअयाचितपात्रधारी ॥ गोमूत्रअजगरवृत्ती
तेहीध्याती ॥ २२ ॥ कोणीएकदंभेंभक्तीकरिती ॥ आणिनानाशास्त्रेंऐकती ॥ त्यांसहीपरीनिगुती ॥ असेनि
श्चितींगोविलें ॥ २३ ॥ यज्ञदानतुळापुरुष ॥ करितीपुराणवित्पत्तीवेदघोष ॥ हवनेंउद्यापनेंसायास ॥ परिमी
त्यांसनसोडीं ॥ २४ ॥ अरेयाप्रपंचाकारणें ॥ दाराधनपुत्रेंमोहिलेंजाण ॥ नानायत्नकरितीजन ॥ बंधनपाव
लेंजेथिचेंतेथें ॥ २५ ॥ प्रस्तुतपाहेपां अपूर्व ॥ मजभेणेनिवृत्तीसींनाहींठाव ॥ ज्ञानासहिततुह्मीसर्व ॥ देश
धडिपहाहोकेलेसें ॥ २६ ॥ प्रवृत्तीसींमाझाआधार ॥ ह्मणोनीलोकींसादर ॥ याजनातेंगोंवीसाचार ॥

म.चं. माझा आश्रय धरूनी ॥ २७ ॥ मोहासीं माझें बळ ॥ कामक्रोध माझें स्थळ ॥ आशातृष्णादि अढळ ॥ अति अ०
चपळ जाणपां ॥ २८ ॥ चराचर मज वश्य सकळ ॥ तुझा कोणा नाहीं सानुकूळ ॥ विषय आवडती सकळ ॥ १०
॥ २ ॥ नोकदा नये तुझाकडें ॥ २९ ॥ मी प्रपंच अद्भुत ॥ विस्तारलों असें बहुत ॥ हें जाणते जाणत ॥ कां भ्रांत होतो
सी ॥ ३० ॥ एक पूजी शिवातें ॥ दुजा भजे विष्णूतें ॥ तिसरा उपासीं शक्तीतें ॥ चौथा भजे प्रेतें अर्ची ॥ ३१ ॥
ऐसे उपासना अभिमाने गुंतले ॥ एकमेकांतें निंदों लागले ॥ भ्रांतपणें चळलें ॥ हेही करणी माझीच ॥ ३२ ॥
यातीवर्ण नसत्ताभेद ॥ मानीतो मी प्रपंच शुद्ध ॥ मज कारणें शास्त्रें विविध ॥ नाना मतें स्थापिती ॥ ३३ ॥
मज प्रपंचासीं जिंके ॥ ऐसा कवण वीर न देखें ॥ तुझी तरी बापुडी रंकें ॥ निमिष्य एके मारीन ॥ ३४ ॥ प्रपंच
ऐसें बोलत ॥ तें ऐकोनी हांसे परमार्थ ॥ ह्मणे रे चावळसी व्यर्थ ॥ अज्ञानें बहुत निर्लज्जा ॥ ३५ ॥ मरमर मू ॥ २ ॥
र्खा अज्ञाना ॥ अल्पबुद्धि मतिहीना ॥ तुज जिहीं केली दंडणा ॥ तें मीं आतां सांगेन ॥ ३६ ॥ या संतजनास

मस्तां ॥ तयानावडेरेतुझीकथा ॥ नलाजसीआपणावाणितां ॥ मजपरमार्थासन्मुख ॥ ३७ ॥ सन्यासी
आणिपरमहंस ॥ तेतुजनाणितीदृष्टीस ॥ योगेश्वरेतरीकासाविस ॥ तुजबहुवसकेलेंसे ॥ ३८ ॥ हींपुरा
णेंतरीपाहीं ॥ तुजनिंदितीठायींठायीं ॥ तुझेअवगुणलोकींतिहीं ॥ निंदूनसर्वहीसांगती ॥ ३९ ॥ तुजदंडाव
याकारणें ॥ एककरितीनानासाधनें ॥ तपेंव्रतेंअनुष्ठानें ॥ गुरुभजनेंअनेक ॥ ४० ॥ एककरितीसाधुभजन ॥
एकनानातीर्थींप्रयाण ॥ एकपतिव्रतानेमेंकरून ॥ तुजनिंदूनटाकिलें ॥ ४१ ॥ एकसहजचीविचरती ॥
एकआवर्तनेंकरिती ॥ एकचालिलेश्रवणाच्यापंथीं ॥ तुजदेतीसांडून ॥ ४२ ॥ ऐसीयाभक्तिभावासमोर ॥
तूंउभाकैंचासाचार ॥ विवेकवैराग्यविचार ॥ तुजवारंवारखंडिती ॥ ४३ ॥ परतूंनिलाजिरवाणें ॥ आ
पुलेंलाविसीलावणें ॥ प्रपंचमिथ्याऐसींदर्शनें ॥ बोलतीजाणवेदांती ॥ ४४ ॥ यालागींमीरणांत ॥ तुझे
पाडावयादांत ॥ आलोंअसेंएथ ॥ ऐसेंनिभ्रांतजाणमनीं ॥ ४५ ॥ ऐसेंऐकोनीक्रोधेंबहुत ॥ प्रपंचदोन

म.चं. बाणमारीत ॥ भेदविषयबाण अद्भुत ॥ परमार्थावरी सोडिले ॥ ४६ ॥ तेणें झाला दुश्चित्त ॥ घुर्मीनें व्यापि अ० १०
लाकिंचित ॥ क्षमादयेनें केला सावचित ॥ उभा राहिला त्वरित ॥ ४७ ॥ सत्वरचक्र घेतलें हातीं ॥ प्रपंचश
॥ ३ ॥ स्त्रें तोडोन पाडी क्षिती ॥ तो परमार्थ पुढती ॥ प्रपंचावरी धाविन्नला ॥ ४८ ॥ अभेदमुद्गल घेतला करीं ॥ गर
गरा भोवंडी अंबरीं ॥ त्या प्रपंचाच्या शिरीं ॥ घाव भारी मारिला ॥ ४९ ॥ प्रपंच पडतां धरणीसीं ॥ परमार्थें
धरिला त्वरेसीं ॥ बांधोनी आणिला बोधापासीं ॥ तया प्रपंचासीं पैं ॥ ५० ॥ मोहाचे दळीं हाहाकार ॥ धरू
नीनेला प्रपंचवीर ॥ हें देखुनी अहंकार ॥ कोपें थोर खवळला ॥ ५१ ॥ आज्ञा मोहाची घेऊनी ॥ अहंकार उ
ठिला हाक देऊनी ॥ अज्ञानही मागें येउनी ॥ दोघे धाउनी चालिलें ॥ ५२ ॥ अहंकार अज्ञानासीं ॥ ज्ञान चा
लिलें त्यास वेंयुद्धासी ॥ पुढें कथा वर्तली कैसीं ॥ ते श्रीहरिदास वर्णित ॥ ५३ ॥ ॥ इति श्रीमनश्चंद्रबोध ॥ ॥ ३ ॥
निवृत्तिज्ञानसंवाद ॥ वर्णन प्रपंचपरमार्थयुद्ध ॥ दशमाध्याय रसाळ हा ॥ ५४ ॥ ॥ १० ॥ ॥ ७ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ अहंकारअज्ञानउभेअसतां॥ त्यांसींज्ञानयुद्धकरितां॥ तंवअहंकारउन्मत्तता॥ का
यबोलेपाचारूनी॥ १॥ अरेमजअहंकारासीं॥ ज्ञानाभिडोंआलासी॥ तुजपळवीनमोकळ्याकेशीं॥
रणभूमीसींसांडूनीयां॥ २॥ मीत्रिगुणविस्तारिला॥ सात्विकेंविष्णुबांधिला॥ तामसेंरुद्रसांपडला॥
राजसेंतोप्रजापती॥ ३॥तामसेंविस्तारिलाप्रपंच॥राजसेंसात्विकगोंविलासाच॥ पिंडब्रह्मांडचराचर
वोज॥गोंविलेसर्वहीम्यापाहे॥४॥आह्मीअहंकारअज्ञान॥विश्वचालेआमुच्यान॥पाहेआत्मानिर्गुण॥
त्रिगुणेंव्यापिलापाहीं॥५॥ अहंकारासमरिपु॥ ऐसापूर्वींचयाचासंकल्पु॥ तूंतरीज्ञानाचादीपु॥ तुजप्र
तापुठाउका॥ ६॥ आणियाअज्ञानापासाव॥ तुजत्रैलोक्यींजालेंनांव॥ ऐसीजाणतांहांव॥ कांधरि
लीयुद्धाची॥ ७॥ हेंअज्ञानविश्वाचेंव्हृदयीं॥ दाटलेंअसेपाहीं॥ ज्ञानाचालवलेशनाहीं॥ अणुकां
हींमानसीं॥ ८॥ पळोननिघसीसाधुआड॥ तरीतयाचीनधरूंभिड॥ ऐसेंबळआमचेंवाड॥ तेंतुजको

म.चं. डठाउकें ॥ ९ ॥ तंवज्ञानम्हणेअहंकारा ॥ आणिआपुलाफुगारा ॥ परीतोनाशिवंतअवधारा ॥ ऐसेंअवि अ०
चारानेणसी॥ १०॥तुह्मादोषांचाविस्तारसकळ ॥ तोजाणसंसारासींमूळ ॥ तुमचेंनीसंगेंकोल्हाळ ॥ वि ११
॥ १ ॥ षयांचाप्रबळगाजत॥ ११॥ जेकोणीधर्मकरिती॥त्यांसींउपजलियाअहंमती॥यागव्रतेंआचरती॥व्यर्थ
होतीअनुष्ठानें ॥ १२ ॥ ऐसेतुह्मीदुर्जन ॥ तैसेंमीनव्हेज्ञान ॥ तिहींलोकींपावन ॥ उद्धरणजाणजगाचें ॥
॥ १३॥ माझीसंगतीजयासीं ॥ संसारनबाधीतयासीं ॥ तोआनंदेंअहर्निसीं ॥ तृप्तमानसींसद्भावें ॥ १४
तोपुरुषतुह्मानमानी॥निषेधीमनापासोनीं॥जोअतिझालाज्ञानी॥मजपासोनीपरीयेसा॥ १५॥माझेनि
स्वर्गसुखप्राप्ती ॥ माझेनीसायुज्यसुखपावती ॥ हाबोलअन्यायचित्तीं ॥ नमानीनिश्चितींसर्वथा॥१६॥
चहुंवेदांचीओळखण ॥ चारीअवस्थेत्रिकाळखूण ॥ चारीमुक्तीसंपूर्ण ॥ सायुज्यपदमाझेनी ॥ १७॥ ॥ १ ॥
मीसकळभजनाचेंमूळ ॥ माझेनीआत्मज्ञानकेवळ ॥ स्फूर्तीहेप्रबळ ॥ विस्तारेमाझेनी ॥ १८ ॥ माझेनी

वेदाचाउश्वास ॥ माझेनीकीर्तनाचासौरस॥ माझेनीसर्वसुखाचाघोष ॥ बहुवसनामाचा ॥ १९ ॥
भावमाझेनीबळेंअढळ॥ वैराग्यशब्दलेशबळ ॥ विवेकमद्दळेंस्थूळ ॥ विचारकेवळमाझेनी ॥ २० ॥
माझेनीबोधसबोधी॥ माझेनीभक्तीनवविधी॥ माझेनीसक्रियासद्दत्ती॥माझेनीशुद्धबुद्धीजाण॥२१॥
माझेनीसादरनिवृत्ती ॥ क्षमादयाशांती ॥ माझेनिवाढेकीर्ती॥ अतिविश्रांतीस्वधर्मांची ॥ २२ ॥
माझेनीआनंदेंथोर ॥ माझेनीपरमार्थधीर ॥ सारासारविचार॥ चालेथोरमाझेनी॥ २३॥ ऋषीमुनी
भागवत ॥ संतमहंतविरक्त ॥ माझेनीमतेंसमर्थ ॥ ऐसेबहुवसजाणती ॥ २४॥ माझेनीवाढेस्फूर्ती॥
माझेनीकवित्वाचीउत्पत्ती ॥ आत्मचर्चाकरिती ॥ विमळमतीमजबळें ॥ २५ ॥ पाहेजगप्रसिद्धमा
त ॥ वाल्मीककोळीजगद्विख्यात ॥ तयाज्ञानझालियानिश्चित ॥ पावलाऋषीपद ॥ २६ ॥ ध्रुवबा
ळअज्ञान॥ तयासंस्कारेंझालेंज्ञान॥ तोसकळांश्रेष्ठहोऊन ॥ अढळपदींबैसला ॥ २७ ॥ प्रल्हादजन्म

म.चं. लादैत्यवंशीं ॥ ज्ञानझालेंतयासीं ॥ तोविष्णूचियाचरणासीं ॥ अहर्निशीरतला ॥ २८ ॥ व्यासशिष्य अ०
संजयपाहीं ॥ त्याचियाज्ञानापारनाहीं ॥ कुरुक्षेत्रींचावृत्तांतसर्वही ॥ हस्तनापुरींसांगितला ॥ २९ ॥ ११
॥ २ ॥ ज्ञानअर्जुनासींझालें ॥ तेणेंगोत्रहत्येचेंभयसांडिलें ॥ तेणेंबोधेंकैवल्यपदपावलें ॥ वचनचांगलेंगीते
चें ॥ ३० ॥ शुकवामदेवनारद ॥ कपिलसनत्कुमारप्रसिद्ध ॥ आणिकऋषिराजविविध ॥ पावलेबोध
माझेनी ॥ ३१ ॥ व्यासवाल्मीकऋषीश्वर ॥ तिहींभविष्यकेलेंसविस्तर ॥ तोमाझाचिबडिवार ॥ हानि
र्धारजाणमनीं ॥ ३२ ॥ नहिज्ञानेनसदृशं ॥ ऐसेंचगीतेंतबोलेहृषीकेश ॥ ह्मणोनियांमजऐसें ॥ आणि
ककवणनसेदुसरें ॥ ३३ ॥ मीनाहींजयापासीं ॥ तुह्मींगोवारेंतयासीं ॥ मीअसेंज्यामानसीं ॥ तेथेंतुह्मासीं
रीघकैंचा ॥ ३४ ॥ तुह्मीकुकर्मकरितां ॥ ह्मणोनीदंडावयाआलोंसर्वथा ॥ बंदीतुह्माघालीनआतां ॥ ॥ २ ॥
यासमर्थबोधाचेनी ॥ ३५ ॥ ऐसींज्ञानाचींउत्तरेंऐकोनी ॥ अहंअज्ञानखवळलेमनीं ॥ शस्त्रघेऊननिर्वा

र्णी ॥ माशावयासिद्धजाले ॥ ३६ ॥ अहंकारें अहंताशक्तिकाढिली ॥ तेज्ञानावरीटाकिली ॥ आणिज्ञानें
हीबोधशक्तीटाकिली ॥ दोनीजाल्याएकवट ॥ ३७ ॥ सहजउदासदोनबाण ॥ ज्ञानेंसोडिलेदारुण ॥ अ
हंताहिंसेचेंकेलेंखंडण ॥ एकक्षणनलगतां ॥ ३८ ॥ शक्तितोडोनीपाडिलक्षितीं ॥ ज्ञानेंखड्गठेविलेक्षितीं ॥
मगधांवोनिशीघ्रगतीं ॥ अहंकाराप्रतीहांकिलें ॥ ३९ ॥ सवेंचीअज्ञानउरी ॥ ज्ञानेहाणितलेंनिर्धारीं ॥
वर्मींलागलीयावरी ॥ धरणीवरीपडियेला ॥ ४० ॥ ऐसेंदेखोनीमोहोराणा ॥ ह्मणेप्रधानहीआलेरणा ॥
देखोनीतयाचीकरुणा ॥ लोभद्वेषजाणाउठिले ॥ ४१ ॥ बहुबोलोनीपुरुषार्थ ॥ दोघेआलेरणांत ॥ तयां
देखोनीत्वरित ॥ भावधैर्यत्वरितआले ॥ ४२ ॥ तंवलोभकरीलागवेग ॥ लालुप्यशस्त्रकाढिलेंचांग ॥ पा
होनियांवर्ममग ॥ अतिनिकटटाकिलें ॥ ४३ ॥ तेणेंव्यापिलातोभाव ॥ घुमींदाटलावीरराव ॥ तंवभ
क्तीनेंकेलालवलाहो ॥ भावाजवळीतेआली ॥ ४४ ॥ लालुप्यशस्त्रेंव्यापिला ॥ तोभक्तिनेंसावधकेला ॥

 निर्धारतीव्रशस्त्रेंहाणितला ॥ तोवर्मिलागलालोभाचे ॥ ४५ ॥ लोभपडिलामूर्छित ॥ तेंद्वेषेंदेखोनीसंतप्त
कर्कशाशक्तिसोडित ॥ भावात्वरितविंधावया ॥ ४६ ॥ द्वेषाचायावादेखोनी ॥ धीरआडवानिघोनी ॥
 तेणेंकर्कशाशक्तीतीव्रजाणोनी ॥ शांतिशक्तीनेंनिवारिली ॥ ४७ ॥ पुनरपीधीरेंधैर्यशक्ती ॥ द्वेषावरीटा
किलीनिगुती ॥ तेणेंमूर्छिनपाडिलाक्षिती ॥ तोंद्वेषउताणा ॥ ४८ ॥ मोहाह्मणेकैसेंजालें ॥ यशवैरीया
आलें ॥ आमुचेंसैन्यसर्वभंगिलें ॥ आह्मीउरलोंएकलेची ॥ ४९ ॥ लौकिकींआशेचाबडिवार ॥ फार
होताअपार ॥ परीनिवृत्तीकुमरींसाचार ॥ मोडोनीचूरकेलापैं ॥ ५० ॥ हेंनेणतेह्मणोआह्मी ॥ परी
जाणतेपराक्रमी ॥ ज्ञानप्रधानावळंघुनी ॥ आह्मासंग्रामींजिंकिलें ॥ ५१ ॥ आतांझालेंलाजिर
वाणें ॥ लौकिकींमुखकेवींदाखवणें ॥ बोधासवेंभिडणें ॥ हेंचिभलेंनिश्चित ॥ ५२ ॥ समस्तवी
रआलेओजा ॥ तेदेखोनीमोहोराजा ॥ पिटूनिआपुल्याभुजा ॥ युद्धापैजानिघाले ॥ ५३ ॥ मो

होआलादेखोनी ॥ बोधरावोउठिलाहांसोनी ॥ रणभूमिकाटाकोनी ॥ संतोषोनीपावला ॥ ५४ ॥ दोघां
झालीभेटी ॥ मोहोबोधासींकरीगोष्टी ॥ ह्मणेयुद्धाचीआटाआटी ॥ दुर्जेंठीधरिली ॥ ५५ ॥ मजमोहाची
महिमा ॥ कांनेणसीबोधाउत्तमा ॥ याविश्वजनाचानिःसीमा ॥ असेप्रेमामजवरी ॥ ५६ ॥ त्रैलोक्यमज
चीभजत ॥ रात्रंदिवसआठवित ॥ तुझीकोणीहीमात ॥ नाहींकाढितसर्वथा ॥ ५७ ॥ क्वचित्कोणाचेअ
वसरीं ॥ तडीतापडीभिकारी ॥ आठवणतुझीकरी ॥ तेअवसरींकांहींएक ॥ ५८ ॥ गृहाश्रमीगृहस्थ ॥ ते
नाहींतुजइच्छित ॥ वांयांधांवतीबहुत ॥ करीकरणीराजयाची ॥ ५९ ॥ जगासींजोप्रियजाणा ॥ तोचि
भूमंडळींचाराणा ॥ प्रीतीविणकल्पना ॥ व्यर्थजाणाराजाची ॥ ६० ॥ जिहींअभिमानसांडिला ॥ कुळाचार
वर्जिला ॥ तैसाएखादाविरळा ॥ तुजपाहेआठवित ॥ ६१ ॥ किंवाजोबैसेएकांतीं ॥ जयानाहींजनाचीप्री
ती ॥ ऐसाविरळादृढमती ॥ करीचित्तींआठवण ॥ ६२ ॥ जयासंगतीसाधूची ॥ नातरीहरिदासाची ॥ तोचि

म. चं. मनींधरीरुची ॥ गोडीतुमचीकांहींएक॥६३॥ जपमाळाघेवोनीहातीं ॥ अध्यात्मावरीअतिप्रीती ॥ तैसा अ० ६

एकादाचित्तीं ॥ तुझीनिगुतीआठवणकरी ॥६४॥ जोतुझीआठवणकरील ॥ मीयाजगाचेंमूळ ॥ मींमा ११

॥ ४ ॥ येचेंमहामूळ॥विषयाचाकोल्हाळमाझेनी॥६५॥मजकरितांव्यवहार॥मजकरितांचराचर॥शरीरसंबंध

साचार॥मजपासोनीदिसतसे॥६६॥नानाशृंगारभोग ॥ मजपासोनीदिसतीचांग॥प्रीतिप्रेमाचायोग॥

दिसेचांगमाझेनी॥६७॥संपत्तीचीआवडी॥विषयाचीगोडी ॥ हेमजमोहाचीप्रौढी॥नानागाढीनेमस्त ॥

॥६८॥तुजकरितांभोगकैंचा॥तुजकरितांठावनाहींविषयांचा॥याकरितांजनातेंतुमचा॥ बहुसालकंटाळा

॥६९॥मीमोहआहेसंपन्न॥ह्मणोनिजनाचेंपांहेंपाळण॥येऱ्हवींकवणासींकवण॥संरक्षणकरितेपां॥७०॥

पाहापाहाअनुभवेंयथार्थ ॥ पशुपक्षादिसमस्त ॥ एकएकावागवित ॥ बळेंबहुतमाझेनी ॥ ७१ ॥ मीआ ॥ ४ ॥

णिमाझें ॥ मजपासोनीसहज ॥ त्रैलोक्यामध्येंगाजे ॥ जाणसहजेंनिजबळें ॥ ७२ ॥ आणितुमचेमनीं

जालीपरी ॥ मोहमनींविचारकरी ॥ ह्मणेकांहींनदिसेउरी ॥ याबोधापासीं ॥ ११ ॥ एवढेंशस्त्रअद्भुत ॥
याचेदृष्टिंजालेंभस्मभूत ॥ कांहींप्रयत्ननचलेयेथें ॥ हासमर्थपुरुषार्थी ॥ १२ ॥ आतांअसेएककारण ॥
याबोधासींरिघावेंशरण ॥ तेणेंचुकेलमरण ॥ येरवींधडजाणतसे ॥ १३ ॥ ह्मणोनीशरणआलातेथें ॥
बोधराजाउभाजेथें ॥ जोडोनियांदोनीहातें ॥ नमननिवांतकेलेंपैं ॥ १४ ॥ ह्मणेशरणांगततुझा ॥ प्रा
णरक्षावामाझा ॥ येईनतुमचियाकाजा ॥ सेवाओजाकरीन ॥ ११५ ॥ याज्ञानाचेंउत्तरनमोडीं ॥
आनमार्गेंनचलेघडी ॥ ऐसीधरूनीयांआवडी ॥ तुह्मालागींशरणआलों ॥ १६ ॥ ऐसेंमोहो
बोलत ॥ वेळोंवेळानमस्कारित ॥ तेंदेखोनीउल्हासत ॥ संतविरक्तमहानुभवी ॥ १७ ॥ पुनःपुनः
काकुळतीबोले ॥ वंदोनीज्ञानाचींपाउलें ॥ तेंदेखोनीसुखजाहलें ॥ निवृत्तीमातेसीं ॥ १८ ॥ यश
बोधासींआलें ॥ तेणेंसर्वत्रआनंदले ॥ नगरींधेंडेंपिटिलें ॥ स्वराज्यभलेंह्मणोनी ॥ १९ ॥ गुढियातोरणें

म.चं. मखरेंभारीं॥स्वानुभवाचींसाजिरीं॥ उभविलींघरोघरीं॥ अतिसाजिरींआनंदें॥ १२०॥ विद्येच्याउदय अ०
फार॥ उदासाचेंहतियार॥ मनींहर्षजाहलाथोर॥ अतिअपारज्ञानासीं॥ २१॥ यापरीप्रवृत्तीचेकुमर ११
॥७॥ जालेनिवृत्तीसुताचेंकिंकर॥ तेंदेखोनीज्ञानेश्वर॥ आनंदथोरपावला॥ २२॥ मगप्रवृत्तीआणिलीवे
गेंसीं॥ केलीनिवृत्तीचीदासी॥ तिच्याकन्याराक्षसी॥ त्याबंदिसींघातल्या॥ २३॥ तंवतेसमयींविवे
क॥ वदेज्ञानासींउत्तरएक॥ प्रवृत्तीसुतसकळिक॥ त्यांसींआज्ञादेखकरावी॥ २४॥ हेसापत्निकबं
धुआमचे॥ याचावधकरूनयेसाचें॥ यांहींवचनपाळावेंतुमचें॥ तुमचेआज्ञेवर्तावें॥ २५॥ अवरा
यासकळांसीं॥ विचारठेवावातयापासीं॥ तोअन्यमार्गेंकवणासीं॥ नेदीतयासींवावरों॥ २६॥ ऐ
सीविवेकनीतीसांगतां॥ मानलीज्ञानासींतत्वतां॥ आणितेनिवृत्तीमाता॥ सुखावेचित्तींअपार॥ ॥७॥
॥ २७॥ यानंतरेंतींज्ञानें॥समीपआणिलींनिवृत्तीनंदनें॥ त्यांसींआज्ञाकरोनितेणें॥ बहुनीतीनेंठेविलीं

॥ २८ ॥ दंडावयापरियेसी ॥ विचारठेविलात्यांपासीं ॥ तोआकळींसर्वांसीं ॥ वावरोंनेदिआडमार्गें
॥ २९ ॥ जेजेसमयींकारणजेंजें ॥ तेंतितुकेंचींसांगिजे ॥ तेंतेंकरीलओजें ॥ क्रियास्वधर्मेंसहजची ॥
॥ १३० ॥ मगतयाज्ञानेश्वरें ॥ मनसमीपबैसविलेंआदरें ॥ त्यासनीतिर्चीउत्तरें ॥ सारासारउपदेशिलीं
॥ ३१ ॥ मनाहोईसावचित ॥ तुवांसांडावेंकर्मदुश्चित ॥ मींसांगतोतुजहित ॥ नेमकरीआजिचेनी ॥ ३२ ॥
हाकाळवरीजाण ॥ होतासीप्रवृत्तीआधीन ॥ निवृत्तीचीआठवण ॥ तुजनवतीजाहली ॥ ३३ ॥
तरीयेथोनीआतां ॥ जालीनिवृत्तीचीसत्ता ॥ राज्यदिधलेंतयेचेसुता ॥ त्यानिजबोधासीं ॥ ३४ ॥
आणिहेप्रवृत्तीचेकुमर ॥ मोहकामक्रोधादिअसुर ॥ जालेनिवृत्तीसुताचेकिंकर ॥ प्रवृत्तीसहित ॥ ३५ ॥
आतांमनातुवांएककरावें ॥ दृढएकाग्रबैसावें ॥ बोधापासींभावें ॥ एकचित्तेंकरोनी ॥ ३६ ॥ इंद्रिया
धीननव्हावें ॥ संकल्पविकल्पादंडावें ॥ प्रवृत्तीसमीपनबैसावें ॥ नगुंतावेंमोहासीं ॥ ३७ ॥ कामक्रो

धलोभमांग ॥ मदमत्सरअनंग ॥ यांचानधरावासंग ॥ समयोगनसावा ॥ ३८ ॥ आशातृष्णाइ
च्छा ॥ यांचीनधरावीवांछा ॥ नानाविषयांचीकांक्षा ॥ तेअपेक्षानधरावी ॥ ३९ ॥ हींआपणाधी
नमना ॥ समस्तकरावींजाणा ॥ यांचीकांहींकरुणा ॥ नधरावीमनापासोनी ॥ १४० ॥ यांसींधारणेने
धरावें ॥ परिमितकार्यसांगावें ॥ अधिकनवर्तोंद्यावें ॥ सहजस्वभावेंकांहींएक ॥ ४१ ॥ हेनिवृत्तीपाठी
चीभाज ॥ इसींअसावेंगुज ॥ तेणेंवाढेलभोज ॥ ऐकेपरत्र ॥ ४२ ॥ भाववडीलकुमर ॥ तोहृदयीं
धरीनिरंतर ॥ तयासींक्षणभरींसाचार ॥ सर्वथाहीनविसंबें ॥ ४३ ॥ वैराग्यसमागमेंहिंडवावा ॥ वि
वेकसमीपबैसवावा ॥ तेणेंतुझ्याजीवा ॥ सुखवाटेल ॥ ४४ ॥ कार्याकार्याच्याठायीं ॥ विचारअसा
वासदांही ॥ आणितोपरमार्थपाहीं ॥ समईअसावा ॥ १४५ ॥ आणिकएकसांगतोंवचन ॥ आनं
दानविसंबावेंजाण ॥ हर्षअनुदिन ॥ कंठींधरावा ॥ ४६ ॥ धीरनसांडावा ॥ त्याचाआधारबरवा ॥

तोएकलाचीअसावा ॥ जवळीहिताकारणें ॥ ४७ ॥ भक्तीशांतीक्षमादया ॥ याआवडतीकुमरीरा
या ॥ यांसींप्रेमाकरोनियां ॥ माहेरसखयाकरावें ॥ ४८ ॥ धृतीस्थितीसज्जनी ॥ निर्भ्रांतीआनंदा
चीराणी ॥ तयांसींमंदिराआणोनी ॥ प्रेमेंकरोनिगौरविजे ॥ ४९ ॥ तुर्यापहाहोचौथी ॥ उन्मनी
चीबहिणआवडती ॥ तियेसींअतिप्रीती ॥ जवळीनिश्चितींठेवावी ॥ १५० ॥ यासकळांचाअसोंदेस
मागम ॥ तोतुजपरमउत्तम ॥ तेणेंकरितांनव्हेश्रम ॥ अतिविश्राममनासीं ॥ ५१ ॥ यालागींमनापा
हीं ॥ निश्चळबैसेएकेठायीं ॥ जेंजेंदेखसीजेसमयीं ॥ तेंसुखपाहींमानावें ॥ ५२ ॥ सुखआलियानसु
खावें ॥ दुःखआलियानदुखावें ॥ आनंदयुक्तअसावें ॥ मनोभावेंसदां ॥ ५३ ॥ जरीसुखदुःखधरिसी ॥
तरीवांयाचिगाकष्टसी ॥ यालागीतेंमानसीं ॥ वसोंपरमार्थेंनद्यावें ॥ ५४ ॥ जेजेवेळींजेनिर्मित ॥ तें
तेंहोईलनचुकेसत्य ॥ हेंसत्यमानीनिश्चित ॥ अनुभवहितस्वभावें ॥ ५५ ॥ यालागींसहजींसहजपणें ॥

म.चं. सहजवर्तावेंजाणें ॥ सहजावेगळेंकरणें ॥ कांईंजाणनकरावें ॥ ५६ ॥ जरीसहजह्मणसीऐसें॥ अ०
तरीसांगतोंसावकाशें ॥ हेंपिंडब्रह्मांडअपैसें ॥ चालेकैसेंसहजची ॥ ५७ ॥ ऋतुकाळसंवत्सर ॥ ११
॥ ९ ॥ तिथीवारनक्षत्र ॥ युगेंआणिमन्वंतर॥ सहजथोरचालती ॥ ५८ ॥ सहजचीसूर्यचाले ॥ तेणेंआयु
ष्यलेखाआलें ॥ सहजचंद्रमंडळउजळलें ॥ समुद्रभरलेसात ॥ ५९ ॥ सहजमेघवर्षउदार ॥ तेणें
धान्येंपिकतीअपार ॥ जीवजंतूआहार ॥ सहजअपारपावती ॥ १६० ॥ सहजउत्पत्तीविचरत॥ सह
जस्थितीचालत॥ प्रळयजाणहोत ॥ अपरिमितसहजची ॥ ६१ ॥ सहजचीइंद्रियांचीक्रिया ॥ विषयत
यापासूनियां ॥ प्रारंभयास्तवआलिया ॥ जाणेसहजची ॥ ६२ ॥ सहजचीकामउद्भवत ॥ स्त्रीसंगेंघडे
रुत ॥ सहजप्रजानिपजत ॥ वाढोंलागेसहजची ॥ ६३ ॥ सहजचीबाळतारुण्य ॥ सहजचीवृद्धाप्यक ॥ ९ ॥
ठिण ॥ अवयवहोतीक्षीण ॥ काळेमरणसहजची॥ ६४॥ सहजचीसाहीविकार ॥ देहाव्यापितीसाचार॥

ऐसासहजाचाविस्तार ॥ सांगतांअपारपैंअसे ॥ ६५ ॥ ह्मणोनीसहजस्थिती ॥ वर्तावेंगानिश्चितीं ॥
मनींकवणेविषींखंती ॥ नयावीनिश्चितीअसोपैं॥ ६६॥ सांडावाभेदाभेद॥ नवाढवावाविषाद॥ आणि
कवणाविषींद्वंद्व ॥ हामनींछंदनधरावा ॥ ६७॥ जनींअसोनीजनपणें ॥ सुखेंवर्तावेंजाणें ॥ परीमनींनध
रणें ॥ फळवासनेकल्पना ॥ ६८ ॥ आणिकएकमनाकारणें ॥ स्वरूपींअसावेंसावधानें ॥ तेणेंसंसारबं
धनें ॥ तुजजाणनबाधिती ॥ ६९ ॥ संगतीधरीसाधूची ॥ सेवाकरीश्रीगुरूची ॥ रुचीअसोंदेमनाची ॥
मनींअखंडनखंडित ॥ ७० ॥ नामाचेंमहिमान ॥ सांगोंअतिगहन ॥ नामस्मरणेंपावन ॥ जालेबहुत
॥ ७१ ॥ सोहंनामनिश्चित ॥ ब्रह्माहमस्मीवेदवदत ॥ जेभावेंदृढस्मरत ॥ तेचीतरतभवार्णवीं ॥ ७२ ॥ ऐसें
नामअतिपावन ॥ मनाप्रतीसांगेंज्ञान ॥ श्रीहरीदासकरजोडून ॥ श्रोतियांप्रतीनिवेदित ॥ ७३ ॥ इतिश्री
मनश्चंद्रबोध॥मनज्ञानसंवाद॥निवृत्तीपावलीपूर्वपद॥ एकादशोध्यायगोडहा॥ १७४॥ ॥११॥ ॥छ॥

भेदनारी ॥ धरीतोसदांचाभिकारी ॥ यात्रैलोक्यामाझारी ॥ त्यासींभारीनमानिती ॥ ७३ ॥ तुमचेसंगती
पासाव ॥ आत्मज्ञानाचाउद्भव ॥ परीविषयांचास्वभाव ॥ मजपासाववाढत ॥ ७४ ॥ ह्मणोनीव्यापक
त्रिभुवनासीं ॥ हेंहीतूंगाजाणसीं ॥ मजपुढेंकवणसीं ॥ नदेपरीयेसीवावरूं ॥ ७५ ॥ मजमोहापुढेंज्ञान ॥
मजपुढेंकैचेंध्यान ॥ मजपुढेंकैचेंआसन ॥ साधनजाणकैंचेंपैं ॥ ७६ ॥ मजपुढेंकैंचाआचार ॥ मजपुढेंकैं
चाविचार॥ मजपुढेंकैंचापार ॥ कोणथोरउतरला ॥ ७७॥ मजपुढेंकैंचादेव॥ मजपुढेंकैंचाभाव॥ मजपुढें
संसारभाव ॥ कवणपाहेकरील ॥ ७८ ॥ वैराग्यमजपुढेंकैंचें ॥ ठावनाहींविवेकासाचें ॥ परमार्थऐसेंकैं
चें॥बोलणेंघडेमजपुढें॥ ७९ ॥ मजपुढेंकैंचाब्रह्मानंद॥मजमोहापुढेंकैंचाबोध॥स्वरूपींपहावाविनोद ॥ न
चलेसुबुद्धमजपुढें ॥ ८० ॥ मजपुढेंकैंचीनिवृत्ती ॥ मजपुढेंकैंचीभक्ती ॥ क्षमादयाशांती ॥ मजपुढेंयेती
कैशापैं ॥ ८१ ॥ मजपुढेंस्फूर्तीकैंचीविस्तारे ॥ मजपुढेंशक्तीकैंचीवावरे ॥ धारणाहेनथोर ॥ सत्यकैंचेम

म. चं. जपुढें ॥ ८२ ॥ मजमोहापुढेंतपव्रत ॥ मजपुढेंयागव्यर्थ ॥साधुआणितीर्थ ॥ भावार्थसमस्तनचालती ॥ अ० ११
॥ ८३ ॥ मजपुढेंसेवानचालेकांहीं ॥ मजपुढेंभूतदयानाहीं ॥ व्यापकमीसर्वाठायीं ॥ चराचरींपाहींसम
॥५॥ स्त ॥ ८४ ॥मजपुढेंदानधर्मकैंचा ॥ मजपुढेंठावनदिसेकर्माचा ॥ ब्रह्मज्ञानहेवाचा ॥ नयेसाचामजपुढें
॥ ८५ ॥ मजपुढेंअध्यात्मकैंचें ॥ नावकोणघेकीर्तनाचें ॥ माळघेवोनीजपाचें ॥ अनुष्ठानकोणकरी ॥
॥ ८६ ॥ सकळहीब्रह्मदिसेपाहीं ॥ सोहंध्वनीगर्जेसर्वांठायीं ॥ परीतेनिश्चलाचेहृदयीं ॥ नांदतअसेसर्वका
ळ॥८७॥मीआणिमाझें॥तुह्मापासींनाहींसहजें॥तरींकैसेंचालवावें ओझें ॥देहक्षेत्रराज्याचेंपैं ॥८८॥ या
वरीप्रपंचिकजना॥नाहींतुह्मावरीवासना ॥ ह्मणोनियांतुह्मीतरीजाणा ॥ राज्यकल्पनानकरावी ॥ ८९ ॥
आतांकितीसांगोबोधा॥विश्वासींलागलामाझाधंदा ॥ यालागींयुद्धाचीआपदा ॥ वायांधंदाधरिलासे ॥५॥
॥ ९० ॥याप्रपंचिकजना॥वैराग्यनावडेजाणा ॥ भावाचीनाहींगणना॥यामनापासोनो ॥ ९१ ॥ विवेकन

येद्दष्टिसीं ॥ विचारनाठवेपरियेसी ॥ बोधातूंनावडसी ॥ कवणाचेद्दष्टिपुढां ॥ ९२ ॥ प्रेमाचायेतोकंटाळा ॥
परमार्थयेऊंनदेतीजवळां ॥ आनंदहाकदाकाळां ॥ आह्मासकळांनावडेची ॥ ९३ ॥ धीरनेदीवैसोंजव
ळी ॥ हर्षनसेंकदाकाळीं ॥ सुखदुःखाच्यागोंधळीं ॥ नित्यकाळींनाचती ॥ ९४ ॥ नीतीनयेमनासीं ॥ भ
क्तीनाठवेमानसीं ॥ शांतीक्षमादयापरियेसी ॥ निंदूनितयासांडिती ॥ ९५ ॥ याजगासींकोडें ॥ प्रवृत्तीब
हुतआवडे ॥ आशातृष्णापडिपाडे ॥ पाळीत्यानिवाडेअतिप्रीती ॥ ९६ ॥ कामक्रोधमदमत्सर ॥ दंभप्र
पंचअहंकार ॥ तेआवडतीअपार ॥ प्रेमथोरतयांचें ॥ ९७ ॥ दुर्बुद्धीतेंमानिती ॥ आठवनवसेतयाचित्तीं
आणितयाह्रदयींभ्रांती ॥ असेनिश्चितीनांदत ॥ ९८ ॥ तुह्मीबसावेंएकांतीं ॥ धरावीअतीतसंगती ॥ ज
पमाळाधरोनिहातीं ॥ अजपाजपकरावा ॥ ९९ ॥ दृढआसनघालावें ॥ प्राणायामकरावे ॥ प्रणवातें
स्थिरवावें ॥ सोहंभावेंकरुनी ॥ १०० ॥ तुह्मालज्जानाहीं ॥ अभिमाननसेतुह्माठायीं ॥ कुळाचारसर्वही ॥ सां

म. चं. डोनीयांदिधला ॥ १ ॥ यालौकिकाभयेंकरून ॥ तुह्मीधरिलेंआहेमौन ॥ सशब्देंनिःशब्देंजाण ॥ अनुवा अ०
दोनराहिला ॥ २ ॥ सकळविषयांचेंगोडपण ॥ तेंअवघेंचैतन्यघन ॥ चैतन्यनिर्गुणतासगुण ॥ हेंजाणा ११
॥ ६ ॥ खूणतुमची ॥ ३ ॥ ऐसेतुह्मीनिर्गुण ॥ तुह्माराजाह्मणेलकोण ॥ यालागींतुह्मीसांडाध्यान ॥ राज्यकराव
याचें ॥ ४ ॥ मजमोहातेंसांडिती ॥ लोकतुह्मातेंइच्छिती ॥ ऐसेंकल्पांतीं ॥ माझेमतीदिसेना ॥ ५ ॥ ऐसा
मोहआत्मस्तुतीबोले ॥ जैसेंवारीयामापलागलें ॥ तेंबोधेंअव्हेरिलें ॥ हळवटमोहोह्मणोनी ॥ ६ ॥ परी
तोबोधनबोले ॥ हर्षयुक्तआनंदेंडोले ॥ तेंदेखोनिमोहेंकायकेलें ॥ तेंसावधऐकिलेंपाहिजे ॥ ७ ॥ मगमो
हनशस्त्रजपोनी ॥ बोधलक्षूनियांनयनीं ॥ तयावरींदिल्हेंटाकूनी ॥ मोहनीपणेंतेकाळीं ॥ ८ ॥ त्यामोहन
शस्त्रेंविश्वमोहिलें ॥ बोधेंतयाकडेअवलोकिलें ॥ पाहतांचवाताहतजालें ॥ राहिलेजेथीचेंतेथेंची ॥ ९ ॥ ॥ ६ ॥
ऐसेंशस्त्रअनिवार ॥ बोधदृष्टीनेंजालेंचूर ॥ बोधरणरंगधीर ॥ खदखदांचतुरहांसत ॥ १० ॥ ऐसीशस्त्रा

श्रीगणेशायनमः॥ नामेंगजेंद्रसुटला॥ नामेंअजामेळउद्धरिला॥ वैकुंठींसरताझाला॥ नामस्मरणेंप
रियेसा॥ १॥ द्रौपदीवस्त्राहरणीं॥ नामेंसुटलीनिर्वाणी॥ आणितेगणिकाकुंटिणी॥ नामेंकरूनीपावन
॥ २॥ प्रल्हादभक्तदैत्यवंशी॥ नामनसांडीअहर्निशीं॥ नानायातनातयासीं॥ नामेंकरूनीनबाधित
॥ ३॥ नामनारदगाय॥ ह्मणोनित्रैलोक्यींसरताहोय॥ वंदितीतयाचेपाय॥ नामाचीसोयतयापासीं
॥ ४॥ गणेशआणिसरस्वती॥ नामेंझालीत्यांचोकीर्ती॥ तेगंधर्वअतिप्रीती॥ नामागातीआनंदें॥ ५॥
हरिहरनामाचीथोरी॥ जाणतीमुनीगांधारी॥ ह्मणोनियांचराचरीं॥ नामनिर्धारींपावन॥ ६॥ जेनाम
उच्चारिती॥ त्यांसींकलिकाळकांपती॥ यमयेतीकाकुळती॥ जेनामगातीतयांसीं॥ ७॥ नामेंस्वर्ग
सुखपावती॥ नामेंलाभेचारीमुक्ती॥ नामावेगळीगती॥ जाणनिश्चितींअसेना॥ ८॥ जोकोणीक
रीनामाभ्यासु॥ तयावैकुंठकैलासींवासु॥ तोनरामाजीईशु॥ जाणिजेतो॥ ९॥ तपदानेंतीर्थेंव्रतें॥

॥ ३ ॥ जरीकेलींबहुतें ॥ परीत्यानामापरतें ॥ नाहींनिरुतेंसाधन ॥ १० ॥ जपमाळाघेतीसाधुजन ॥ नामाचेंक
रितीस्मरण ॥ यालागींमीतुजलागून ॥ आक्षेपूनसांगतों ॥ ११ ॥ नामघेतांवैराग्यउपजे ॥ नामाकरितां
भक्तीउपजे ॥ नामेंभावकीर्तीगाजे ॥ अनुभवसहजनामेंची ॥ १२ ॥ थोरएकनामोच्चार ॥ सहजहोतसे
निरंतर ॥ सहाशतेंएकवीससहस्र ॥ अजपासारह्मणताती ॥ १३ ॥ असोबहुबोलतां ॥ तरीविस्ताराजाईल
कथा ॥ ऐकेमनासमर्था ॥ नामापरताजपनाहीं ॥ १४ ॥ ह्मणोनीचपळापरियेसी ॥ नामनसांडीअहर्नि
सीं ॥ आणिसंतांचीयेसंगतीसीं ॥ अंतरत्यांसींपडोनेदी ॥ १५ ॥ संतांचीयेसंगती ॥ तेणेंउपजेभावभक्ती ॥
निर्मळाहोयचित्तवृत्ती ॥ अंतींमतिसावध ॥ १६ ॥ नामींवावरोंदेतुझेंचित्त ॥ तेंचितुझेंपारांगत ॥ आत्म
चिंतनेंनिश्चित ॥ सहजचीपावनहोसीपैं ॥ १७ ॥ भक्तीकरितांकवणकवण ॥ भक्तउद्धरलेजाण ॥ कांहीं ॥ १ ॥
तयांचीखूण ॥ मजप्रतिसांगपां ॥ १८ ॥ कामेंभयेंआणिवैरें ॥ सोयरेसन्निधातेसाचारे ॥ वंदनेंअर्चनें

पादसेवनेंवारे ॥ कीर्तनभारेंभजनकरिती ॥ १९ ॥ कामेंभजिन्नल्यागोपिका ॥ भजोनिपावल्याआत्मसु
खा ॥ नामेंभयेंकसादिकां ॥ सिद्धिदेखमोक्षाची ॥ २० ॥ हिरण्यकश्यपहिरण्याक्ष ॥ रावणकुंभकर्णराक्ष
स ॥ शुशुपाळवक्रदंतबहुवस ॥ वैरेंमोक्षपावले ॥ २१ ॥ सोयरेपणेंबिभीषणपांडवा ॥ तैसाचिरामवान्न
राविसांवा ॥ हनुमंतगरुडादिदास्यसेवा ॥ लक्ष्मीसन्निधपारांगत ॥ २२ ॥ श्रवणेंपरिक्षितीअर्जुनादिक ॥
वंदनेंअक्रूरादिदेख ॥ बोलिजेतीमुख्यमुख्य ॥ मोक्षसुखपावले ॥ २३ ॥ बळीशिबीचक्रवर्ती ॥ आत्मनि
वेदनेंमोक्षप्राप्ती ॥ ऐसीभक्तांचीनिजभक्ती ॥ मोक्षगतीपावले ॥ २४ ॥ कपिलाचार्यमुख्यमुख्य ॥ आ
णिशुकतोविशेख ॥ नातरीविदेहजनक ॥ ज्ञानेंमोक्षपावले ॥ २५ ॥ वाल्मीकआणिव्यासदेव ॥ आणि
कबहुमहानुभाव ॥ कवित्वेंपावलेगौरव ॥ अतिअपूर्वमोक्षाचा ॥ २६ ॥ जडभरतादिथोरथोर ॥ आणि
नवहीयोगेश्वर ॥ आत्मसुखेंअपार ॥ मोक्षसारपावले ॥ २७ ॥ रुक्मांगदअंबऋषी ॥ कौंडन्यादिसाया

सीं ॥ व्रतेंपावलेमोक्षासीं ॥ हेंबहुतांसीठाउकें ॥ २८ ॥ पाहापाहातोपराशर ॥ ध्रुवधाकटाकुमर ॥ क
विहरीइत्यादियोगेश्वर ॥ तपेंमोक्षलाधले ॥ २९ ॥ युधिष्ठिरआणिनळ ॥ महाराजेपुण्यशीळ ॥ तेमो
क्षसुखकेवळ ॥ सत्यजाणपावले ॥ ३० ॥ पाहापाहाकर्णसूर्यकुमर ॥ दुजाश्रियाळसत्वधीर ॥ केलेंदात
त्वथोर ॥ मोक्षसाचारपावले ॥ ३१ ॥ नारदादीहनुमंत ॥ भीष्मतोजगविख्यात ॥ स्वामीकार्तिकईश्वरसु
त ॥ ब्रह्मचर्यनेमस्ततयांचें ॥ ३२ ॥ पृथुचक्रवर्तीरावो ॥ खट्वांगीहरिश्चंद्रमहाबाहो ॥ विदुरआणिश्रुतदे
वो ॥ मुचकुंदआणिअनेक ॥ ३३ ॥ थोरथोरऋषीश्वर ॥ इतरांजनांनाहींपार ॥ यागेंअर्चनेंभजनेंसार ॥
लाधलेपारमोक्षाचें ॥ ३४ ॥ आतांअसोहाभक्तिवाद ॥ वर्णितांअसेअगाध ॥ जाणावयाविशद ॥ कां
हींप्रसिद्धबोलिलों ॥ ३५ ॥ ऐसीहेभक्तीगहन ॥ त्यांतकवणधरीसावधान ॥ तुझ्याहितालागून ॥ दृष्टांतेंबो
लिलों ॥ ३६ ॥ हितकर्मकरीसावधान ॥ परीतेंकरीब्रह्मार्पण ॥ तेणेंकर्तव्याचाशीण ॥ तुजजाणनबाधी

॥ ३७ ॥ मींकरितोंहेंनह्मणावें ॥ वर्तावेंउदासभावें ॥ तेणेंसुखहोईलस्वभावें॥आत्मभावेंकरूनी ॥ ३८ ॥
अहिंसाप्रतिपाळावी॥ हिंसामनींनसावी ॥ भूतकृपाअसावी॥ आपुल्याजीवींदीनावरी ॥ ३९ ॥ देहा
चीनधरावीआस ॥हेनाशिवंतपरियेस ॥ ह्मणोनीयोगेश्वरउदास ॥ काळाचाग्रा सजाणुनी ॥ ४० ॥हातं
वप्रपंचभूताचामेळावा ॥सेखीअनुसरेलनिजभावा॥ह्मणोनीयाचाहेवा॥ नधरावाआवडोनी ॥४१॥
यालागींसकळकरूनिअकर्ता॥ भोगभोगोनीअभोक्ता॥ इच्छाआणिममता॥ जीवींसर्वथानधरावी
॥ ४२ ॥ आतांकितीसांगोंतुज ॥ निश्चळबैसतांसुखहोईलसहज ॥ तेणेंवाढेलभोज ॥ देखेसहजस्व
रूपाचें ॥ ४३ ॥ ऐसेंमनएकेठाईं ॥ ज्ञानेंबैसविलेंतेसमयीं ॥ मगक्षेत्रक्रियालाविलीसोई ॥ ठाईंठाईं
निवृत्तिमार्गें ॥ ४४ ॥ तेणेंमनाजालाआनंद ॥ तुटलाभेदाभेद॥ लागलाबोधाचाछंद ॥ मार्गेंनिवृत्ती
चे ॥ ४५॥ धांवतहोतेसैरा॥ प्रवृत्तीच्याउत्तरा॥ जालानिवृत्तीचाथारा॥ तेणेंअवधारास्थिरावले॥४६॥

 मनोरथाच्याउतरंडीभारी ॥ सवेंचिरचीसवेंचिउतरी ॥ ऐसेंगुंतलेंहोतेंव्यापारी ॥ तेंनिश्चळराहिलें॥ ४७॥
ज्ञानाचेंयोगेंपाहीं ॥ मनबैसलेंएकेठाई ॥ क्षेत्रक्रियालाविलीसोई ॥ परमार्थठाईबुद्धीते ॥ ४८ ॥ भक्तीनें
॥ ३ ॥ स्थळेंस्थळगोविलें ॥ तेंचीभावेंदृढकेलें ॥ तेणेंसाधुजनसुखावले ॥ अनुभवेंकरोनी ॥ ४९॥ सरलेंप्रवृत्ती
चेंकाज ॥ निवृत्तीचेंविस्तारलेंगुज ॥ तेंदेखोनिसहज ॥ नाचवीयोगसहजिये ॥ ५० ॥ ऐसेपरीतेंज्ञान ॥
करीक्रियानिवृत्तीआधीन ॥ आपणआनंदातेंहातींधरून ॥ बोधापासीबैसे ॥ ५१ ॥ यापरीमनासहित
ज्ञान ॥ बोधासहितसावधान ॥ तेणेंबोधअनुदिन ॥ आनंदेंजाणडुल्लत ॥ ५२ ॥ मनाआनंदासोयरि
क ॥ ज्ञानेश्वरेंकेलीदेख ॥ तेणेंमनावाटेसुख ॥ कौतुकअपाडेसीं ॥ ५३ ॥ मनतेंव्यापकपरियेसी ॥ प
रीज्ञानेंकेलेंएकदेशी ॥ भेददवडोनीअभेदासीं ॥ निश्चयेसींराहिलें ॥ ५४ ॥ ऐसीबोधाराणीवझाली॥
मनाचीधांवसरली ॥ प्रवृत्तीक्रियाबुडाली ॥ सत्ताझालीनिवृत्तीची ॥ ५५ ॥ निःकंटकराज्यझालें ॥

वैरीठाईंच्याठाईं आहाळले ॥ तेंदेखोनीसुखजालें ॥ आनंदलेंविरक्त ॥ ५६ ॥ आणितेबोधाचीराणी
पतिव्रताउन्मनी ॥ सगुणपणेंशाहणी ॥ बोधालाहाणीअतिपाडे ॥ ५७ ॥ तंवउन्मनीचीबहिण ॥ ते
जाणेदोषांचीखूण ॥ साक्षत्वेंउभीराहोन ॥ पाहेनेहटूनत्यादोषां ॥ ५८ ॥ विश्रांतीराणीआनंदाची ॥
तेहीअसेतेथेंची ॥ तेदोषांचियेप्रीतीची ॥ गोडीत्यासींलागली ॥ ५९ ॥ आनंदहीतयांजवळीं ॥ असे
नित्यसदांकाळीं ॥ वर्तेंसहजखेळीं ॥ हर्षलोळीसमवेत ॥ ६० ॥ ऐसाबोधतोबोलला ॥ साक्षत्वेंआपणची
जाला ॥ नामरूपाचाठेला ॥ समूळतांभेद ॥ ६१ ॥ आनंदाविश्रांतीकरितां ॥ बोधजालाशोभता ॥
आणितोमनहीपिता ॥ तेथेंदृढताराहिली ॥ ६२ ॥ पूर्णअष्टकाचेंखंडण ॥ जालेंतुटलेंबंधन ॥ तीन्हीगुणवि
रोन ॥ एकहोउनीमिसळले ॥ ६३ ॥ दृश्यादृश्यदर्शन ॥ ज्ञाताज्ञेयज्ञान ॥ ध्याताध्येयध्यान ॥ त्रिपुटीजाणवि
राली ॥ ६४ ॥ भोगभोगोनीअभोक्ता ॥ कार्यकरोनीअकर्त्ता ॥ तेहीसाक्षत्वेंपाहतां ॥ श्रोतावक्ताआपणची

॥६५॥ ऐसातोबोधसगुण ॥ प्रणवपीठींचालाधलागुण ॥ ॐमित्यक्षरब्रह्मजाण ॥ तेंनिर्वाणआपणची
॥६६॥ अक्षरतेंचीक्षरलें ॥ क्षरतेंचीअक्षरजालें ॥ यापरतेंनाहींउरलें ॥ राज्यसंचलेंस्वरूपीं॥६७॥राज्यमु
द्राॐकारभारी ॥ असेसकळांच्याशिरावरी ॥ हेसचराचरीं ॥ संतसज्जनाठाउकें ॥ ६८ ॥ ऐसेंसामराज्य
जालेंदेखा ॥ सरलाभेदअवाका ॥ तेणेंसुखजालेंसुखा ॥ प्रेमींप्रेममिळालें ॥६९॥ आतांअसोहाप्रसर॥
संपलेंमनाचेंचरित्र ॥ ऐकेतयापुण्यपवित्र ॥ दोषमात्रानिवारी ॥ ७० ॥ हेंमनाचेंचरित्र ॥ जेवाचोनीपा
हातीनर ॥ त्यासींआत्मबोधविवर ॥ मुक्तीलाभसहजची ॥ ७१ ॥ हेकथेचेंगहिवरघ्यावें॥ आपुलेजीवा
अनुभवावें॥ तेणेंसुखहोयस्वभावें ॥ सजोनीभावावेंप्रेमेसीं ॥ ७२॥ वक्ताऐसेंअनुवादेआपण ॥ वंदूनि
श्रोतियांचेंवचन ॥ ह्मणेमीतुह्मासंतांचेंदीन ॥ मजवरीकृपापूर्णकरावी ॥ ७३ ॥ धीटपणेबोलतोबोल ॥
हेंनव्हेंपांनवल ॥ तुमचीकृपाबहुसाल ॥ सांप्टागेंनमनतुह्माला ॥ ७४॥ पक्ष्यांपढोंशिकविजे ॥ तेंऐकोनी

रसिजेसंतहो ॥ ७५ ॥ मींबोलिलोंबाळमती ॥ कवि
शिंगेंनमनश्रोतियां ॥ ७६ ॥ तुह्मामायबापांपुढें ॥ मीबोलिलो
गड ॥ ह्मणोनिचरणालागतों ॥ ७७ ॥ याग्रंथानामबोधचंद्र ॥ पुराण
॥ ह्मणोनीमनाचेंचरित्र ॥ हेंविचित्रअनुभवावें ॥ ७८ ॥ परीपवित्रहेकथा ॥ भा
लोंआतां ॥ तेंपावोअनंता ॥ भावभोक्तासद्भावें ॥ ७९ ॥ श्रीगुरुवरलाधला ॥ सद्भावफळा
ाला ॥ येथेंसंपूर्णजाला ॥ संतोषलामानसीं ॥ ८० ॥ खुंटलीबोलाचीगती ॥ पडिलीमौन्यसि
ती ॥ वस्तुसदोदिती ॥ सनातनस्थितीआनंद ॥ ८१ ॥ ग्रंथआलासमाप्ती ॥ तेंऐकावेंसंतश्रोतीं
श्रीहरिदासकरिविनंती॥चित्तस्वस्तीसंपूर्ण ॥ ८२ ॥ हेंचंद्रामृतजेंप्राशनकरित ॥ तेदेहींअसतांविदेहस्थि
॥ तयानाहींजन्ममृत्य ॥ सद्गुरुवरदेंकरोनियां ॥ ८३ ॥ याग्रंथाचेंमाहात्म्यएवढें ॥ कींप्रपंचींअस

रमार्थजोडे ॥ त [illegible]शानहीयराकड ॥ ग्रंथानुभवेंकरोनियां ॥ ८४ ॥ ॥ इतिश्रीमनश्चंद्रबोध ॥ प्रव
॥ निवृत्तीविवाद ॥ राज्यींस्थापिलाबोध ॥ श्रीज्ञानेश्वरप्रसादें ॥ ८५ ॥ ॥ अध्याय १२ ओव्यासंख्या ॥
॥ १०११ ॥ ॥ संपूर्णमस्तु ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

हा ग्रंथ

[illegible]णपत कृष्णाजी यांच्या छापखान्याचे, मालक—आत्माराम कान्होबा यांणीं छापिला.

शके १८०८ सन १८८६ इसवी.

आवृत्ति दुसरी.

॥ इति मनश्चंद्रबोधः समाप्तः ॥

[OrderDescription]
,CREATED=20.03.20 14:49
,TRANSFERRED=2020/03/20 at 15:09:22
,PAGES=110
,TYPE=STD
,NAME=S0003003
,Book Name=M-2936-MANARCHANDRA BODH
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF

FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF

FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF

FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF

FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF

FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF

FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF

FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF

FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,